

BESZÁMOLÓ

a Bankszövetség 2014 évi tevékenységéről

Tartalomjegyzék

I.	Vezetői összefoglaló	4
II.	Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei	9
III.	Vállalati hitelezés	12
	A Növekedési Hitelprogram második szakasza	12
	Az önkormányzati konszolidáció lezárása	12
IV.	Lakossági hitelezés.....	13
	A lakossági deviza jelzáloghitelek rendezése.....	13
	A Magatartási Kódex felülvizsgálata	18
	A jövedelemarányos törlesztő-részlet szabályozása.....	18
	Egységes zálogkötelezetti nyilatkozat kidolgozása a lakáshitelekhez kapcsolódó vagyonszámításokhoz (Együtműködés a MABISZ-szal).....	19
	A cafeteria keretében a munkáltató által adható lakáshitel-törlesztési támogatás	19
V.	A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények ..	20
	Az új Ptk. hatályba lépése	20
	A bankszanalási törvény.....	21
	A pénz- és tőkepiacot érintő további változások.....	22
VI.	A felügyeleti hatósággal kapcsolatos fejlemények	23
	A banki díjmódosítások miatti MNB büntetések	23
	A referencia kamatok megállapítása	23
	A „rossz bank”-kal kapcsolatos egyeztetések	23
	MNB rendeletek, ajánlások, közlemények.....	24
	Az MNB fogyasztóvédelmi tájékoztató füzetek (Pénzügyi Navigátor Füzetek)	24
	Az MNB adatszolgáltatás bővülése: a rendszeres adatszolgáltatások változásai és a rendkívüli jelentések	25
VII.	Pénzforgalom	25
	A GIRO jegybanki átvétele és Konzultációs Testületének létrehozása	25
	A CLS projekt	26
	A KELER WARP projektje	26
	A TPP-k, azaz harmadik félként fellépő szolgáltatók a fizetési láncban	26
	Bankkártya aktualitások	27
	Az alapszámla önszabályozás módosítása, alapszámla és bankváltási statisztika.....	29
	Egyeztetések az új bankjegysorozatról, az új tízezer forintos bankjegy bevezetése.....	30
	Az internetes fizetések biztonságára vonatkozó ajánlás	30
	SEPA fejlemények	30
	Az Európai Pénzforgalmi Tanács átalakulása (Új EPC).....	31
	Bitcoin	32
VIII.	Adózás, számvitel.....	32

A 2014-ben felmerült fontosabb adózási kérdések	32
Az IFRS áttérés kormányzati programjával kapcsolatos fejlemények.....	34
A devizahitel elszámoltatás és az új európai egységes felügyelési szempontok számviteli kérdései.....	34
IX. További bankszövetségi fejlemények	35
A 2014 évi Testületi Ülés – Kitüntetések.....	35
A - jelentés előző részeiben nem említett - bankszövetségi munkabizottságok, munkacsoportok tevékenysége.....	35
Felkészülés az Európai Money Week programsorozatban való részvételre	38
Együttműködés a V6 országokkal	38
Kommunikáció	39
<i>MELLÉKLET</i>	40
NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET	40
Globális szabályozás.....	40
Pénzügyi Stabilitási Tanács.....	40
Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság	41
Európai szabályozás	43
Bankunió - Az Egységes Felügyeleti Mechanizmussal (SSM) kapcsolatos fejlemények ...	44
A Bank Helyreállítási és Szanálási Direktíva (BRRD) és az Egységes Szanálási Mechanizmus (SRM) rendelet	45
Egyéb Európai Uniós szabályozási fejlemények	46

I. Vezetői összefoglaló

2014-ben a globális konjunktúrát döntően a mérséklődő nyersanyagárak, a Fed és az EKB monetáris politikai irányváltása, valamint geopolitikai események (elsősorban a kelet-ukrajnai és a közel-keleti konfliktusok) alakították. A Nemzetközi Valutaalap becslése szerint a világgazdaság összteljesítménye 3,3%-kal bővült. Míg az USA gazdasága javuló teljesítményt mutatott, addig az Európai Unióban a külső konjunktúra, az év nagy részében erős - így az exportot fékező - euró, és a vállalati hitelezés tartós visszaesése következtében tovább lassult a növekedés.

A magyar gazdaság bővülése az elmúlt évben is folytatódott, annak ellenére, hogy a külső környezet nem volt igazán kedvező. A bruttó hazai termék az év egészében 3,6%-kal nőtt. A kivitel külpiaicaink gyengébb teljesítménye ellenére is a növekedés egyik fő hajtóereje maradt. A belső keresletet a beruházások és az - év második felétől a javuló foglalkoztatási és kereseti folyamatok következtében - erősödő fogyasztás élénkítették. Az infláció - döntően a nyersanyagárak jelentős esésének betudhatóan - markánsan mérséklődött; a fogyasztói árak az előző évhez viszonyítva átlagosan 0,2%-kal csökkentek, míg a maginfláció 2,2% volt. Az MNB az alapkamat 2,1 %-os szintjéig folytatta kamatcsökkentési sorozatát, majd júliusban bejelentette annak leállítását. Az egyensúlyi mutatók továbbra is kedvezően alakultak, az államháztartás központi alrendszerének hiánya jóval kisebb lett az előirányzatnál, a GDP 2,6%-át tette ki. Ugyanakkor a GDP-arányos államadósságot (77,3%) nem sikerült csökkenteni.

A hitelintézeti szektor 2014. évi helyzetét alapvetően a lakossági devizahitelek elszámolását érintő döntések, a kapcsolatos várakozások és a pénzügyi veszteségek határozták meg. A szektor együttes tőkehelyzete a veszteségelhatárolások ellenére továbbra is erős (a tőke-megfelelési mutató 17,3%), összegzett likviditása rendszerszinten megfelelő, bár az intézmények között számottevő eltérések vannak. A bankrendszer fennakadás nélkül képes kiszolgálni a hazai számla- és készpénzforgalmat. Ugyanakkor a - jórészt kormányzati intézkedések miatt fennálló - folyamatosan rossz jövedelmezőség, a gyenge fizetőképes hitelkereslet és a szabályozási stressz jelenleg hátráltatja, hogy a bankok betölthessék a reálgazdaság élénkítésében kívánatos közvetítő szerepüket. (A devizahitelek leépülése 2014 során minden hitelszegmensben folyamatos volt, a vállalati hitelek árfolyamszűrtén stagnáltak, a lakossági hitelállomány nagymértékben visszaesett.) Az előzetes, nem auditált eredmény adatok alapján a teljes hitelintézeti szektor az elmúlt évet történelmileg a legnagyobb, 369 milliárd forintnyi veszteséggel zárta. (Az elszámolás miatt megképzett céltartalékok nélkül a szektor nyeresége 230 milliárd forint körüli lett volna.)

A vállalati hitelezés nominális bővülése lényegében az MNB Növekedési Hitelprogramjának az eredménye. A Monetáris Tanács az NHP 2013. október 1-jén induló második szakaszának keretösszegét 500 milliárd forintban határozta meg, majd azt szeptemberben 1000 milliárd forintra emelte, október végén pedig a program egy évvel történő meghosszabbítása mellett döntött. 2014. december 31-ig, az NHP második szakaszában összesen 584,2 milliárd forint összegben kötöttek szerződést a hitelintézetek, amelynek közel 97 %-a új hitel.

Az év elején az önkormányzati konszolidáció lezárásaként 509 önkormányzat 456 milliárd forintot hitelét vállalta át az állam, míg összességben több mint 1.300 milliárd forint összegű adósságállománytól szabadította meg az eladósodott önkormányzatokat.

A bankszektor helyzetét az elmúlt évben a lakossági deviza hitelekkel kapcsolatos események determinálták. Ezzel összefüggésben a legfontosabb fejlemények a következők voltak:

(1.) A kormány devizahitel szerződésekkel kapcsolatos beadványát érintő márciusi alkotmánybírói döntés kimondta, hogy az Alkotmánybíróságnak nincsen hatásköre arra, hogy szerződéseknek vagy szerződéses kikötéseknek az Alaptörvénnyel való összhangját közvetlenül vizsgálja, és ennek alapján a szerződés, illetve szerződéses kikötés megsemmisítéséről határozzon. Az állam jogszabállyal a szerződések tartalmát csak ugyanolyan feltételek fennállása esetén változtathatja meg, mint amilyen feltételeket a bírói szerződésmódosítás is megkövetel, érdekegyensúlyra törekedve, mindegyik fél méltányos érdekeinek a figyelembe vételével.

(2.) Ezt követően a Kúria júniusi polgári jogegységi döntése tisztességtelennek ítélte a különmű árfolyamok alkalmazását, illetve az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó szerződéses kikötéseket, ha azok nem felelnek meg a Kúria 2/2012. (XII.10.) PK véleményében foglalt elveknek (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve, tételes meghatározás elve, objektivitás elve, ténylegesség és arányosság elve, átláthatóság elve, felmondhatóság elve, szimmetria elve).

A Magyar Bankszövetség álláspontja szerint a Kúria túllépett a jogegységi határozat törvényi rendeletetésén, nem a jogszabályok értelmezésével segítette elő az egységes joggyakorlat kialakulását, hanem a hatályos jogszabályokkal több ponton ellentétes tartalommal új jogi normát alkotott. Az árfolyamrést illetően a korábbi döntésekkel és a piaci gyakorlattal ellentétes, - az MBSZ megítélése szerint - szakmailag hibás álláspontot képviselt. A polgári jogegységi határozat visszaható hatályú jogalkotást valósított meg azzal, hogy a Ptk. és ágazati jogszabályok rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva, azok előírásain túlmenő kötelezettségeket állapított meg, amelyeket a korábban megkötött szerződésekre is alkalmazni kell.

(3.) A Kúria határozata alapján példátlan gyorsasággal meghozott, úgynevezett *jogegységi törvény (2014. évi XXXVIII.)* 2004 májusától visszamenőleg tisztességtelennek minősíti az árfolyamrész alkalmazását, és ugyancsak tisztességtelennek vélelmezi az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó általános szerződési feltételeket, mely vélelem megdöntését a hitelintézetek – a devizahitelek esetében a hatályba lépést követő 30 napon belül - polgári peres eljárásban kezdeményezhették. A törvény értelmében a tisztességtelenül elszámolt összegeket - külön elszámolási törvény alapján - vissza kell téríteni az ügyfeleknek.

A törvény kihirdetését megelőzően a Bankszövetség levélben fordult a köztársasági elnökhöz, kérve, hogy éljen alkotmányos jogával és kezdeményezzen előzetes normakontrollt. A törvény elfogadásakor az MBSZ sajtóközleményben is kifejtette, hogy a hitelintézetek mindig az aktuális jogszabályoknak megfelelően nyújtották szolgáltatásaikat, a jogalkotó és a bankfelügyelet szigorú ellenőrzése és folyamatos jóváhagyása mellett. Az elfogadott törvény olyan elveket követel meg egy évtizedre visszamenően, amelyeket eddig sem a jogalkotó, sem a felügyeleti hatóság, sem a bíróságok nem dolgoztak ki, nem tettek ismertté. A törvény visszamenőleg rendezi át a bankok és az ügyfelek közötti magánjogi szerződéseket és felülírja az elévülés általános, irányadó szabályát, aminek beláthatatlan következményei lehetnek a társadalomra.

A legtöbb érintett intézmény élt a perindítás lehetőségével, ám az eljárások - néhány kivételtől eltekintve - a bankok pervesztése mellett november végéig már másodfokon is lezárultak. A bankok indítványa ellenére az eljáró bírói tanácsok csak néhány esetben nyújtottak be az alkotmánybírói beadványt. Ezeket kiegészítve a Bankszövetség a törvény

alkotmányosságával szembeni érveit részletesen bemutató „amicus curiae” levelet küldött az Alkotmánybíróságnak, illetve háttéranyagot készített a bankok alkotmányjogi panaszbeadványainak a megalapozására. Az Alkotmánybíróság 34/2014.(XI.14.) számú határozatával a bírói kezdeményezéseket teljes egészében elutasította. A kérdésben további bírói beadványok és alkotmányjogi panaszok várnak elbírálásra

(4.) Az *elszámolási (2014 évi XL.) törvény* a jogegységi törvényre épülve határozza meg a hatálya alá tartozó ügyletek elszámolási szabályait. Már a két törvény közötti szoros kapcsolatból is következik, hogy a Magyar Bankszövetség az elszámolási törvényt is az alaptörvénybe ütközőnek tartja, így indokoltnak vélte előzetes normakontrollját. Ennek megfelelően levélben kértük a köztársasági elnököt, hogy a jogbiztonság és a kiszámítható jogalkalmazás érdekében ne írja alá a szóban forgó törvényt, de a köztársasági elnök nem élt ezzel a lehetőséggel, így a törvény 2014. október 15-én hatályba lépett. (A Bankszövetség szakértői az elszámolási törvénnyel szembeni alkotmányjogi panasz tervezetét is kidolgozták.) A szektor számára külön terhet jelent, hogy a túlfizetéseket a törvény előtörlesztésként rendeli elszámolni. Az elszámolási törvény felhatalmazása alapján a Magyar Nemzeti Bank rendeletekben szabályozta a fogyasztóval szembeni elszámolás részletszabályait. A részletszabályok kialakításában a banki, bankszövetségi szakértők is részt vettek. A kialakult konstruktív légkörben a résztvevők arra törekedtek, hogy - az adott körülmények, törvényi keretek között - a legkisebb nehézséggel végrehajtható, a korrekt elszámolást biztosító szabályok készüljenek, de a választott elszámolási mód megítélésünk szerint nem tette lehetővé a fogyasztók számára egyszerűen megérthető elszámolás kialakítását.

(5.) Az *„egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről”* szóló 2014. évi LXXVII. törvény (forintosítási törvény) az elszámolási kötelezettséggel érintett szerződésekre állapítja meg az új szerződéses feltételeket. A törvény a hatálya alá tartozó hiteleknek a törvény szerinti, adott időpontban rögzített, piaci árfolyamon való átváltására ad lehetőséget (ezáltal elkerüli a bankszektornak okozott további veszteségeket), szabályozza a devizaalapú és a deviza-jelzálogkölcsönök forintra váltásának feltételeit, eljárásrendjét és megszabja azokat a feltételeket, amelyek mellett az adósok kérhetik a forintra váltás mellőzését. Ezen túl meghatározza az új törlesztő részletek fizetésével, a kamatkondíciókkal kapcsolatos szabályokat és a felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket.

(6.) A *„fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról”* szóló 2014. évi LXXVIII. törvény (fair bank törvény) a hatályba lépést követően, és bizonyos korlátozásokkal a 2004. május 1-jét követően kötött új fogyasztói hitelszerződésekre állapít meg új rendelkezéseket a fogyasztó tájékoztatásával, a szerződés módosításával, a hitelszerződés fogyasztó általi ingyenes felmondásával és az új szerződéses feltételekre való átállással kapcsolatban. A fair bank törvény tartalmazza a fogyasztói szerződésekre vonatkozó egyoldalú szerződésmódosítási szabályokat is, valamint meghatározza a fix illetve a referencia-kamatozású hitelek kamat, kamatfelár változtatására vonatkozó rendelkezéseket. A fair bank törvény számos ponton módosítja, kiegészíti az elszámolási törvényt és hatályon kívül helyezi a Hpt.-ből a párhuzamos rendelkezéseket. Az új törvényi szabályozás a 2015 végéig hatályban maradó Magatartási Kódex aktualizálását is szükségessé tette.

A törvények előkészítését végző Igazságügyi Minisztérium az utóbbi két törvény szövegezése során intenzív egyeztetést folytatott a Bankszövetséggel. Az egyeztetésben részt vevő szakértők annak érdekében próbáltak javaslatokat tenni, hogy a megszülető törvények egyértelműek, a bankok és a fogyasztók számára is érthetőek, és végrehajthatóak legyenek. Az egyeztetési folyamatot ugyanakkor nagymértékben megterhelte a rendelkezésre álló idő rövidsége, valamint a törvények kialakításának sajátos „evolúciója” (a sorban következő törvényjavaslat tartalmának áttekintése során felismert problémákat a korábbi törvények módosítását tartalmazó rendelkezések beépítésével igyekezett kijavítani a jogalkotó). A folyamatosan alakuló, mozgásban lévő jogszabályi keretek a bankok egyébként is igen szoros határidők közé szorított működési és IT felkészülését is lényegesen megnehezítették.

A fentebb ismertetett négyelemű törvénycsomag mellett a lakossági hitelek jövőbeni növekedését 2015. január 1-től a jövedeleमारányos törlesztő-részlet korlátra és a minimális hitelfedezeti arányra vonatkozó MNB rendelet is behatárolja.

Az elszámolási törvénycsomagon kívül a szektor szempontjából a legfontosabb jogszabály a pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló (2014. évi XXXVII.) „szanalási” törvény elfogadása volt, amely a bank helyreállítási és szanalási EU-s irányelv (BRRD) adaptálását célozta. Az irányelv, s így a magyar jogszabály bevezeti a „bail-in”/”hitelezői feltőkésítés” intézményét, ami a részvényesek és a hitelezők válságrendezésbe való bevonását, azaz a tulajdonjog erőteljes korlátozását jelenti.

A szektor számára 2014 elején a március 15-én hatályba lépett új Polgári Törvénykönyv maradéktalan alkalmazására való felkészülés is fontos feladat volt. Ugyancsak sok munkát adott a kétszeri ingyenes készpénzfelvétel szabályozási részleteinek a tisztázása, banküzemi feltételeinek a megteremtése, a nyilatkozat nyilvántartó rendszer jogszabályi kidolgozása és a rendszer BISZ Zrt.-beli kialakítása. Az év első felében sor került a GIRO Zrt. – és közvetetten a BISZ Zrt. – MNB általi átvételére. A Magyar SEPA Egyesület végelszámolása 2015-re húzódott át, míg az MNB által kezdeményezett „rossz bank” projekt konkrét feltételeinek a kidolgozása és a portfóliók átadásának a megkezdése az idei év feladata lesz.

Az elmúlt év banki szempontból rendkívül kedvezőtlen fejleménye, hogy az integrációból kizárt takarékszövetkezetek felszámolása miatt az Országos Betétbiztosítási Alap korábban felhalmozott vagyonának nagy részét felhasználta. 2015 elejének bank- és bróker csődjei az OBA és a BEVA (Befektető Védelmi Alap) kimerítésével az alapok nagy összegű hitelfelvételét vetítik előre.

A globális szabályozó hatóságok az elmúlt évben lényegében befejezték a pénzügyi válsághoz vezető szabályozási hiányosságok megszüntetésére irányuló munkálatokat. A szabályozási reform fő elemeit a pénzügyi intézmények stabilitásának, alkalmazkodó képességének a megerősítése; a rendszerszempontból fontos intézmények kezelése (a too big to fail probléma megoldása); az árnyék bankrendszer átláthatóvá tétele, és rugalmas piaci alapú finanszírozásának a megteremtése; valamint a derivatív piacok biztonságosabbá tétele (az OTC derivatívák szabályozása) jelentették. 2014-ben a Pénzügyi Stabilitási Tanács közreadta a teljes veszteségviselő kapacitásra vonatkozó konzultációs dokumentumot, míg a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság az áttételi rátával és a likviditáásszabályozással kapcsolatban jelentetett meg felülvizsgált dokumentumokat. A Bizottság folyamatosan áttekinti a Bazel III szabályozás bevezetését és vizsgálja annak hatásait. Felülvizsgálta a bankokra vonatkozó vállalatirányítási alapelveket, illetve a működési kockázatok egyszerű mérési módszereit.

Véglegesítette a hosszú távú likviditást szabályozó nettó stabil finanszírozási mutatót, felfrissítette a rendszerszempontról jelentős globális bankok értékelési módszertanát, valamint - az IOSCO-val közösen végzett világszintű felmérést követően - kidolgozta az egyszerű, átlátható és összehasonlítható értékpapírosítással szembeni követelményeket.

Az Európai Unióban gőzerővel működött a jogszabályalkotás, a parlamenti választások előtt számos régen tárgyalt direktívát és rendeletet fogadtak el. Csak a legfontosabbakat kiemelve: megegyezés született a bank helyreállítási és szanálási irányelvről, az egységes szanálási mechanizmusra vonatkozó rendeletről, a betétvédelmi irányelvről, a számlazárolási végzésről szóló rendeletről és a fizetési számla irányelvről. Az új ciklusra a reformlépések közül lényegében csak a bankszektor szerkezeti átalakítása maradt, amelyre vonatkozó bizottsági javaslatot az Európai Bankfelderáció nem támogatja. Az Európai Bankhatóság feszített ütemben dolgozott a tőkekövetelmény és likviditásszabályozáshoz (CRR/CRD4), valamint a bank helyreállítási és szanálási direktívához kapcsolódó szatenderdeken. Az Európai Unió választások után felálló új testületei a pénzügyi területen a tőkepiaci unió megteremtését jelölték meg új prioritásként.

Az Európai Központi Bank nagy lendülettel folytatta az Egységes Felügyeleti Rendszerre való felkészülést: szervezetének, működési szabályainak és személyi állományának a kialakítását. Kidolgozta a felügyeleti díjfizetés illetve szankcionálás előírásait és nyilvánosságra hozta a szignifikáns hitelintézetek listáját. Megtörtént a közvetlen EKB felügyelet alá kerülő bankok eszközminőségének az átfogó felülvizsgálata, s az Európai Bankhatóság vezényletével a 2014 évi stressz tesztet is lebonyolították. Az előzetes terveknek megfelelően november 4-én formálisan is megkezdte működését a bankunió; az EKB hivatalosan átvette a monetáris unió korábban szignifikánsnak minősített 120 bankjának (bankcsoportjának) a közvetlen felügyeletét. A bankunió további fontos eseménye volt a bankok direkt feltőkésítését szolgáló pénzügyi instrumentum (fiskális támasz) elfogadása, illetve a nemzeti szanálási alapokhoz és az Egységes Szanálási Alaphoz való hozzájárulás szabályainak a kidolgozása.

II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei

2014 egészében a globális konjunktúra alakulására a legjelentősebb hatással a mérséklődő nyersanyagárak (főként a nagymértékben csökkenő kőolajár), a monetáris politikában a Fed és az EKB irányváltása (és ehhez kapcsolódóan az euró és számos feltörekvő ország devizájának értékvesztése), valamint geopolitikai események (elsősorban a kelet-ukrajnai és a közel-keleti konfliktusok) voltak. A Nemzetközi Valutaalap legfrissebb becslése szerint a világgazdaság összteljesítménye 2014-ben - az előző évvel megegyező mértékben - 3,3%-kal bővült. A túlnyomórészt fejlett országokat tömörítő OECD egészére számított GDP 2014-ben átlagosan 1,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbi szintet. Az egyes nagy gazdasági centrumok között jelentős volt az eltérés a növekedés alakulásában. Amerikában az első negyedévi kedvezőtlen konjunktúrát javuló teljesítmény követte az év hátralevő részében. A feltörekvő országok év közbeni javuló teljesítménye a Kínai kormányzati stimulusok ellenére is visszaesett, illetve stagnált. Az Európai Unióban ezzel szemben a külső konjunktúra, az év nagy részében erős - így az exportot fékező - euró és a vállalati hitelezés tartós visszaesése következtében a növekedés további lassulása volt megfigyelhető, amit az utolsó negyedévben az euro dollárhoz mért gyengülése sem tudott ellensúlyozni. Az EU-t utolsó negyedévtől egyre inkább fenyegeti egy deflációval kísért, újabb visszaesés kialakulása, amelyet a németországi teljesítmény csökkenése is táplál.

A magyar gazdaság teljesítménye 2013 folyamán növekedési pályára állt, és ez a bővülés 2014-ben folytatódott. A gazdaság külső környezete az Európai Unió gazdaságának gyengélkedéséből, az euró övezettel kapcsolatos bizonytalanságból és az orosz-ukrán geopolitikai feszültségből adódóan összességében nem volt támogató jellegű. A külpiacaink gyengébb növekedése - mivel a magyar exportkapacitások az elmúlt időben a konjunktúrára valamelyest kevésbé érzékeny szegmensben bővültek - nem gyakorolt lényeges hatást a magyar kivitel dinamikájára, amely így továbbra is a növekedés egyik fő hajtóereje maradt. A belső keresletben a beruházás egész évben, míg a belső fogyasztás az év második felétől - a javuló foglalkoztatási és kereseti folyamatok következtében - kulcsszerepet játszott, elősegítve az Európai Unióban kiemelkedően jó teljesítményadatokat elérését. A bruttó hazai termék az év egészében 3,6%-kal bővült, amely termelési oldalon elsősorban a mezőgazdasági (éves alapon 13%-os) és az ipar - a járműgyártás és a hozzá kapcsolódó beszállítói ágazatok termelésbővülésének betudható - (éves alapon 5,3%-os) teljesítmény növekedésének köszönhető. Figyelemre méltó az építőipar növekedésének mértéke (+14%), azonban annak volumenhatása a növekedésre nem meghatározó. A felhasználási oldalon a végső fogyasztás 1,8%-kal, a beruházások 14%-kal növekedtek, ezeknek köszönhetően a belföldi felhasználás összesen 4,3%-kal emelkedett. Az export 8,7%-kal, míg az import 10%-kal nőtt.

2014-et egész évben az infláció markáns csökkenése jellemezte, amelynek legfőbb mozgatórugói a nyersanyagárak jelentős esése, az alacsony élelmiszerárak, a gyenge külső keresleti környezet és a gazdaságban változatlanul jelen lévő kihasználatlan kapacitások voltak. Ennek következtében a fogyasztói árak az előző évhez viszonyítva átlagosan 0,2%-kal mérséklődtek. Emellett a maginfláció is jelentősen csökkent (év végére 2,2%-ra). Inflációs nyomásnak továbbra sincs jele a gazdaságban. Az alacsony infláció és a forint árfolyamának relatív stabilitása az MNB-t a kamatcsökkentési sorozat folytatására készítette, ennek eredményeként az alapkamat júliusban elérte a 2,1%-ot, és a jegybank bejelentette a

csökkentési ciklus leállítását. A csökkenő alapkamat hatására tovább mérséklődtek a forint bankközi referenciakamatok, illetve a banki forint betéti- és hitelkamatok.

A munkaerőpiacon bár továbbra is nagy volt az aktív állami foglalkoztatáspolitikai jelentősége, azonban az év második felének javuló dinamikájában már a versenyszektor növekvő munkakereslete bizonyult a legfontosabb tényezőnek. 2014. év átlagában a megelőző évhez képest 2,5 százalékponttal 7,7%-ra csökkent a munkanélküliségi ráta. A reálkeresetek 3,2%-kal növekedtek 2014 folyamán, ami elősegítette a belső fogyasztás mutatóinak javulását.

A magyar gazdaság egyensúlyi mutatói továbbra is kedvezően alakultak. Az államháztartás központi alrendszerének 2014. évi hiánya 825,7 milliárd forint (a GDP 2,6%-a) lett, ami a módosított 1151,5 milliárd forintos előirányzatnál 325,8 milliárd forinttal kevesebb. (2013-ban a hiány 932,8 milliárd forintot tett ki.) A vártnál jobb államháztartási hiányszámban a növekedés és a foglalkoztatás javulásának költségvetési bevételekre gyakorolt pozitív hatása mellett kiemelkedő szerepe van a kamatkidások érdemi csökkenésének. A GDP-arányos államadósságot 2014-ben nem sikerült csökkenteni, a 77,3%-os rátában 2 százalékpontot képvisel a forint árfolyamának 2013 év végi értékéhez viszonyított változása. (A forint árfolyama a fontosabb devizákhoz képest 2013 végéhez viszonyítva 2014 végére jelentősen gyengült. Az euro árfolyama 6,1%-os emelkedéssel 314,89 forinton, a svájci frank 8,2%-os erősödést követően 261,85 forinton állt, míg az amerikai dollár árfolyama - köszönhetően a Fed monetáris politikájában történt fordulatnak - 20,2%-ot növekedve 259,13 forintot ért az év végén.) A fizetési mérleg I-III. negyedéves adatai alapján egyértelműen folytatódik a külső egyensúlyi helyzet javulása. Így a külső finanszírozási kapacitás a 2013. évihez hasonlóan 2014-ben is a GDP 8%-a közelében maradhatott.

A hitelintézeti szektor 2014. évi pénzügyi helyzetét alapvetően az elszámolással kapcsolatos pénzügyi veszteségek, valamint a kapcsolódó és az egyéb szabályozási kérdésekkel összefüggő - az eszköz-forrásszerkezet átalakítására vonatkozó - várakozások határozták meg. A szektor együttes tőkehelyzete a veszteségelhatárolások ellenére továbbra is erős (az új tőkekövetelmény számítási módszertan szerint - az első negyedéves szinthez mért 2,2 százalékpontos csökkenést követően is - 17,3%-os tőkemegfelelési mutatóval), összegzett likviditása rendszerszinten megfelelő, bár az intézmények között jelentős eltérések vannak. A bankrendszer fennakadás nélkül képes kiszolgálni a hazai számla- és készpénzforgalmat. Ugyanakkor a - jórészt kormányzati intézkedések miatt fennálló - folyamatosan rossz jövedelmezőség, a gyenge fizetőképes hitelkereslet és a szabályozási stressz jelenleg hátráltatja, hogy a bankok betölthessék a reálgazdaság élénkítésében kívánatos közvetítő szerepüket.

2014-ben a hitelintézetek eszközeinek mérlegalkalmazkodási folyamatai tovább folytatódtak, de ez már nem járt a mérlegfőösszeg további zsugorodásával. Az előző év végéhez képest a mérlegfőösszeg 5,4%-kal nőtt, a növekedés mintegy felét a forintnak a fontosabb devizákhoz mért gyengülése okozta. A mérlegalkalmazkodás elsősorban a bruttó hitelállomány zsugorodásában érhető tetten (a nominális csökkenés 0,5%-os, amelyben hozzávetőlegesen 4,5%-ot tett ki az árfolyamgyengülés volumennövelő hatása). A likvid eszközökben egyfajta átstrukturálás következett be: a kéthetes jegybanki kötvények augusztusi betété alakítása miatt, valamint a jegybanki betétállomány jelentős növelése okán kiugró mértékben (csaknem ötezer milliárd forinttal) nőtt a központi banknál tartott rövid betétek mennyisége.

Miközben a devizahitelek leépülése az év során minden hitelszegmensben folyamatos volt, a vállalati hitelek árfolyamszűrtén stagnáltak - a 3,4%-os növekedésen belül csaknem 3,2% volt

az árfolyamhatás. Ha figyelembe vesszük, hogy az összegzett növekedésen belül 2,1 százalékpontot a javuló eszközminőség miatti értékvesztés visszairás képviselt, akkor megállapítható, hogy a nominálisan pozitív adatok mögött még mindig kedvezőtlen tendenciák húzódnak meg. Fontos megjegyezni, hogy a vállalati forinthitelek volumene - értékvesztés nélkül - 105 milliárd forinttal nőtt, amely lényegesen kisebb az ebben az időszakban az NHP 2 program keretében folyósított hitelek összegénél (az elérhető információk alapján a program kezdetétől az év végéig közel 500 milliárd forint folyósítás történt).

A lakossági hitelállomány meredeken zuhant (nominálisan 3,8%-kal esett, míg az árfolyamhatástól megtisztított adatok további 5 % körüli csökkenést mutatnak), amelyben fontos szerep jutott a további értékvesztés elszámolásoknak. Kedvező jelnek tekinthető, hogy bizonyos lakossági hitelszegmensekben - személyi, lakáscélú és egyéb hitelek (ideértve hitelkártyákat) - a forintállomány növekedni tudott az év során, mely az utóbbi hiteltípusnál kompenzálni tudta az érintett devizahitelek nominális állománycsökkenését.

2014-ben 2013 végéhez képest minden hitelszegmensben csökkent a nemfizetés aránya. Ugyanakkor negatív fejlemény, hogy a lakossági hitelek esetében a 90 napon túli késedelemmel rendelkezők aránya növekedett. Az adatokból egyértelmű, hogy a romlás a devizahiteles ügyfélkörnél jelentkezett, vélhetően az elszámolási folyamat miatti „morális kockázat” fokozódása következtében. A lakossági szegmensben az állomány 31,1%-a késedelmes, ebből 19,3% 90 napon túli, a devizahitelek esetében a vonatkozó adatok 39%, illetve 23,5%. A vállalati szektorban a fizetési fegyelem jelentősen javult így 2013 év végi 24,4%-ról 2014 végére 18,6%-ra csökkent a késedelmes hitelek aránya.

Az előző évhez képest a betétállomány jelentős mértékben (7,8%-kal) növekedett, de a betétszerkezetben kedvezőtlen változások történtek. A növekmény elsődleges oka a nem hitelintézet pénzügyi közvetítők rövid betétállományának növekedése volt. Emellett jelentős mértékben emelkedett a vállalati betétek állománya, amely szinte kizárólag a látra szóló és folyószámla betétek növekedéséből adódott. A növekedésben vélhetően jelentős szerepe van az NHP programból a szektorhoz került forrásoknak. Ezen túl jelentős mértékű az államháztartási betétek, valamint a non-profit szervezetek betétállományának a növekedése is. Ezzel párhuzamosan folytatódott a lakossági betétek erodálódása (-1,3%). Ennek okaként továbbra is elsősorban az alacsony kamatkörnyezet, és az államadósság finanszírozás - egyenlőtlen versenyfeltételek miatti - kiszorítási hatása, illetve a befektetési alapok támasztotta verseny állhat. Míg korábban a vállalati betétállomány a lakossági betétek volumenének 50-60%-os sávjában mozgott, a fenti folyamatok eredményeként 2014 végére ez megközelítette a 80%-os szintet. 2014 végére a teljes hitelintézeti szektor nettó hitel/betét aránya további 8 százalékponttal csökkent, a 2013 végi 107%-ról. A mutató ugyanakkor némileg megtevesztő, hiszen a betétek között az illékony folyószámla/rövid távra lekötött betétek dominálnak.

A bankközi források forintban kifejezve 2014-ben számottevően növekedtek. Ebben legjelentősebb súlyt képvisel a jegybankoktól és a magyar bankoktól felvett forint források növekedése, valamint a külföldi források forintgyengülés okán történt átértékelődése miatti volumennövekedés. A források növekedésében jelentős szerepet játszik az elszámolás miatti várható nettó veszteségek céltartalékként történő elhatárolása (+597 mrd Ft nettó növekmény, amely a források 1.695 milliárdos növekményének 35%-át magyarázza.).

Az előzetes, nem auditált eredmény adatok alapján a teljes hitelintézeti szektor a 2014-es évet történelmileg a legnagyobb veszteséggel zárta. Az eddigi legveszteségesebb év 243 milliárd forintos - adózás előtti – veszteségéhez képest, a 2014-ben az elszenvedett veszteség 369 milliárd forint. A lakossági hitelekkel kapcsolatos elszámolás miatt megképzett céltartalékok nélkül a szektor nyeresége 230 milliárd forint körüli volna, ami azt jelenti, hogy a szektor tényleges teljesítménye - a kiemelkedően magas adóterhelését is tekintetbe véve - vélhetőleg nem tér el jelentősen az európai bankok átlagos megtérülésétől.

III. Vállalati hitelezés

A Növekedési Hitelprogram második szakasza

Az MNB 2013 júniusában indította el a Növekedési Hitelprogramot, majd annak meghosszabbítása mellett döntött. A Monetáris Tanács a program 2013. október 1-jén induló második szakaszának keretösszegét 500 milliárd forintban határozta meg, azzal a kiegészítéssel, hogy az szükség esetén maximum 2000 milliárd forintig megemelhető.

2014. szeptember 2-án a Monetáris Tanács - a program kedvező hatásait, a gazdasági és pénzügyi folyamatok alakulását, valamint a kis- és középvállalkozások részéről továbbra is élénk hitelkeresletet figyelembe véve - 500 milliárd forinttal, 1000 milliárd forintra emelte a második szakasz keretösszegét. Továbbá arról is határozott, hogy a pénzügyi lízing, valamint az európai uniós támogatások előfinanszírozásának a lehívására rendelkezésre álló határidőt 2015. június 30-ig meghosszabbítja, változatlanul hagyva a szerződéskötésre vonatkozó 2014. év végi határidőt. Ezt követően 2014. október 29-én a Monetáris Tanács a Növekedési Hitelprogram második szakaszának egy évvel történő meghosszabbítása mellett döntött. A hitelszerződések megkötésére vonatkozó 2014. év végi határidő a 2015. év végére tolódik ki, a hitelek lehívására pedig - ahogy jelenleg is - az egyes hitelcélok esetén további fél év áll majd rendelkezésre.

Az MNB statisztikái szerint 2014. december 31-ig, az NHP második szakaszában összesen 584,2 milliárd forint összegben kötöttek szerződést a hitelintézetek, közel 14 ezer kis- és középvállalkozással. A leszerződött összeg közel 97 %-a új hitel.

Az önkormányzati konszolidáció lezárása

A Kormány még az előző kormányzati ciklusban újraszabályozta az önkormányzatok mindennapi működését rendező törvényeket, valamint a feladatok végrehajtását biztosító előírásokat. A helyi önkormányzás feladatainak újrastrukturálása mellett az önkormányzati gazdálkodás feltételei és finanszírozásának módja is megváltoztak. Ennek egyik jelentős lépéseként a Kormány rendezni kívánta az önkormányzatok működését és fejlesztéseit biztosító, de korábban az állam által nem fedezett kiadásokkal kapcsolatos kötelezettségvállalások sorsát.

A fenti cél elérése érdekében 2011-ben az állam - törlesztési célú támogatásként - egyszeri, vissza nem térítendő költségvetési támogatást nyújtott a megyei önkormányzatok számára 189 milliárd forint értékben, a pénzügyintézetekkel szemben fennálló adósságállományuk kiváltására. Ezután az 5.000 fő lakosság számot meg nem haladó települések konszolidációja következett 2012-ben, ami 1.720 települést és 10 társulást érintett 85 milliárd forint összegben. 2013 év

közepén a Kormány részlegesen (40–70%-ban) átvállalta az 5.000 fő feletti települések adósságállományát, ami 614,4 milliárd forint értékben, 279 települést érintett.

Az adósságkonszolidáció befejezéseként a 2014-es költségvetési (2013. évi CCXXX.) törvény alapján az állam átvállalta a települési önkormányzatok és ezek társulásainak 2013. december 31-én fennálló, adósságból eredő fizetési kötelezettségeit. A konszolidáció a 2013. végi teljes adósságállományra (tőke, késedelmes tőke), valamint az ezekhez kapcsolódó, 2014. február 28-ig számított járulékos követelésekre (kamat, késedelmi kamat, rendelkezésre tartási jutalék, kezelési költség) vonatkozott. Az utolsó ütemben 509 önkormányzattól 456 milliárd forintot vállalt át az állam. A fenti adatok alapján összességben a Kormány 1.344,4 milliárd forint összegű adósságállománytól szabadította meg az eladósodott önkormányzatokat.

A konszolidációs folyamatban a Magyar Bankszövetség aktívan véleményezte a jogszabálytervezetet, és a végrehajtást segítő javaslatokat küldött az NGM-nek. A bankok komoly erőfeszítések árán valamennyi konszolidációs fázisban teljesítették a törvényben előírt, meglehetősen fesztített adatszolgáltatási kötelezettségeiket.

IV. Lakossági hitelezés

A lakossági deviza jelzáloghitelek rendezése

A bankrendszer szemszögéből 2014 meghatározó eseménye a devizahitelekkel kapcsolatos alkotmánybírói, illetve kúriai döntéssorozat, majd az ennek nyomán megszülető jogalkotás volt. Az elfogadott törvények végrehajtása 2015-ben is determinálja a hitelintézetek tevékenységét. Az alábbiakban részletesen áttekintjük a vonatkozó lépéseket.

- *Az Alkotmánybíróság devizahitel-szerződésekkel kapcsolatos döntése*

A kormány 2013. év végén két kérdést intézett az Alkotmánybírósághoz. Elsőként arra kérte fel az Alkotmánybíróságot, hogy az értelmezze „az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését abból a szempontból, hogy, abból közvetlenül *levezethető-e valamely tömegesen alkalmazott, a fogyasztók számára egyoldalúan és jelentős hátrányt okozó módon meghatározott – így különösen az ún. devizahitel-szerződések esetében az árfolyamkockázatnak kizárólag az adósra hárítását rögzítő, a hitelező számára az egyoldalú kamatemelés lehetőségét viszonylag szabad mérlegelés alapján és széles körben biztosító, valamint az árfolyamrés alkalmazását előíró – szerződési feltétel, illetve az ezt megerősítő bírósági ítélet, valamint az ezek alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége*”.

A második kérdés arra kérte az Alkotmánybíróságot, hogy értelmezze „az Alaptörvény II. cikkét és a B) cikk (1) bekezdését abból a szempontból, hogy *milyen – az Alkotmányhoz képest mennyiben eltérő – alkotmányossági feltételekkel kerülhet sor fennálló szerződéseknek jogszabály útján történő módosítására*”.

A Kormány indítványát a Bankszövetség devizahiteles ügyekkel foglalkozó munkacsoportja megvitatta és a korábbi alkotmánybírói döntések figyelembe vételével kialakította az álláspontját.

Az Alaptörvény M) cikkének (2) bekezdése az állam kötelezettségét írja elő a tisztességes gazdasági verseny feltételeinek biztosítása, valamint a fogyasztói jogok védelméről való gondoskodás érdekében a fogyasztók érdekeit védő, az erőfölénnyel való visszaéléssel

szemben fellépő intézményrendszer, továbbá a fogyasztók jogait biztosító jogszabályok létrehozására és fenntartására. A 8/2014.(III.20.) AB határozat szerint az *Alaptörvényben foglalt – jogalkotói, intézményfenntartói, jogalkalmazói természetű – kötelezettségek teljesítésének elmulasztása végső soron megalapozhatja, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvénynek az állam által elkövetett mulasztásban megnyilvánuló sérelmét állapítsa meg. Az M) cikk (2) bekezdése azonban nem ad alkotmányos lehetőséget arra, hogy bírói döntések alapjogot sértő volta megállapításra kerüljön.*

Az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy szerződéseknek vagy szerződéses kikötéseknek az Alaptörvénnyel való összhangját közvetlenül vizsgálja, és ennek alapján a szerződés, illetve szerződéses kikötés megsemmisítéséről határozzon. Az Alaptörvény nem ismeri a jogintézményt, nincs erre irányuló eljárás, hatáskörrel felruházott szervezet és a jogkövetkezmények meghatározására sincs szabály.

A fennálló szerződéseknek jogszabály útján történő módosíthatóságát illetően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jogszabály a hatályba lépése előtt kötött szerződések tartalmát kivételesen – a clausula rebus sic stantibus¹ elve alapján – megváltoztathatja. Az állam jogszabállyal a szerződések tartalmát csak ugyanolyan feltételek fennállása esetén változtathatja meg, mint amilyen feltételeket a bírói szerződésmódosítás is megkövetel. A törvényi úton történő szerződésmódosításnak mindegyik fél méltányos érdekeit figyelembe kell venni, érdekegyensúlyra kell törekedni a megváltozott körülmények mellett.

- *A Kúria polgári jogegységi határozata*

A Kúria előzetesen közzétette azokat a kérdéseket, amelyeket vizsgálni kívánt a jogegységi eljárás keretében. Az árfolyamrészlettel és az egyoldalú szerződésmódosítási feltételek átláthatóságával kapcsolatos elvi kérdésekről a bankszektor is kialakította a véleményét és előzetesen egy részletes munkaanyagot küldtünk a Kúria Polgári Kollégiuma részére.

A Kúria 2014. június 16-án közzétette a 2/2014. számú polgári jogegységi határozat (PJE) rendelkező részét, amely 3 fő kérdésben foglalt állást.

A PJE szerint a deviza alapú kölcsönszerződések esetében az árfolyamkockázatnak a fogyasztó által történő viselése nem tisztességtelen, ez a főszoigáltatás körébe tartozó kérdés, amelynek tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.

Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési kikötés akkor tisztességtelen, ha nem felel meg a Kúria 2/2012. (XII.10.) PK véleményében foglalt elveknek (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve, tételes meghatározás elve, objektivitás elve, ténylegesség és arányosság elve, átláthatóság elve, felmondhatóság elve, szimmetria elve). Az egyoldalú szerződésmódosítást szabályozó rendelkezések akkor nem tisztességtelenek, ha a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározzák, hogy az oklistában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére és lehetővé teszik annak ellenőrzését, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra az arányosság, ténylegesség és a szimmetria elvének betartásával került sor.

Az árfolyamrészlet kérdésében a Kúria úgy foglalt állást, hogy a különmemű árfolyamok alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás. A kölcsönszerződésben szereplő vételi és eladási árfolyamok helyett az

¹ A körülmények alapvető megváltozásának a kezelésére vonatkozó elv

MNB hivatalos devizaárfolyama válik a szerződés részévé. (A PJE teljes szövegét 2014. VII.3-án tették közzé a Magyar Közlönyben.)

Az elnökség és a peres munkacsoport több ízben részletesen megtárgyalta a jogegységi döntést. Álláspontunk szerint a Kúria ebben a határozatában túllépett a jogegységi határozat törvényi rendeletetésén, nem a jogszabályok értelmezésével segítette elő az egységes joggyakorlat kialakulását, hanem a hatályos jogszabályokkal több ponton ellentétes tartalommal új jogi normát alkotott. A PJE visszaható hatályú jogalkotást valósított meg azzal, hogy a Ptk. és ágazati jogszabályok rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva, azok előírásain túlmenő kötelezettségeket állapított meg, amelyeket a korábban megkötött szerződésekre is alkalmazni kell.

- *A jogegységi (2014. évi XXXVIII.) törvény és a kapcsolatos alkotmánybíróági eljárás*

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényt a Kormány indítványára 2014. július 4-én fogadta el az Országgyűlés. A parlamenti tárgyalás nagyon rövid időszakában (VI.27 és VII. 4. között) a Bankszövetség a nemzetgazdasági miniszternél kezdeményezte, hogy a törvény hatálya ne terjedjen ki a kedvezményes végtörlesztésben részt vevőkre, továbbá kifejezte egyet nem értését az elévülés általános szabályainak felülírásával szemben. A törvény kihirdetését megelőzően a Bankszövetség levélben fordult a köztársasági elnökhöz, - eredménytelenül indítványozva - hogy kérjen előzetes normakontrollt az Alkotmánybíróságtól. A törvény VII. 18-án jelent meg a Magyar Közlönyben. Hatálya a deviza-alapú hitel- vagy kölcsönszerződésekre, pénzügyi lízingszerződésekre és a forint alapú ugyanilyen szerződésekre terjed ki. A törvény számos kötelezettséget ír elő a bankokra. A törvényben foglalt tisztességtelenségi vélelem megdöntését polgári peres eljárásban kezdeményezhették a bankok, a devizaalapú szerződések esetében a hatályba lépéstől számított 30 napon belül, forint alapú szerződéseknel a hatályba lépést követő 90 és 120 nap között. A végrehajtási eljárások a törvény hatályba lépésének időpontjától kezdődően szünetelnek. Az eljárások többségében a bíróságok, - néhány szerződési feltételre vonatkozó jelentéktelen kivételtől eltekintve - elutasították a bankok keresetét.

A Bankszövetség az Igazságügyi Minisztériummal folytatott egyeztetések során a korábban az ügyfeleknek juttatott kedvezmények figyelembe vételét, illetve beszámítását kérte. A peres munkacsoport a törvény értelmezésével, a feladatok végrehajtásával kapcsolatban számos ülést tartott, konzultált a végrehajtói kamarával és a közjegyzői kamara illetékes vezetőjével.

A peres munkacsoport alkotmányjogászok bevonásával elemzést készített a 2014. évi XXXVIII. törvény alkotmányossági összefüggéseiről, segítve ezzel a bankok hitelszerződések tisztességtelensége vélelmének a megdöntésére irányuló keresetindításának előkészítését. Az egyes perekben a bankok általában indítványozták, hogy az eljáró bíró éljen az alkotmányjogi beadvány lehetőségével, bírói kezdeményezésre több egyedi normakontroll eljárás indult az AB előtt. Az elsőként beadott bírósági AB beadvány kapcsán az MBSZ a bankszektor érveit részletesen leíró, úgy nevezett „amicus curiae” levelet juttatott el az Alkotmánybírósághoz, amelyet az igazságügyi miniszter szakvéleményével együtt közzétettek az AB honlapján.

Külső szakértő bevonásával minta-beadványt készítettünk a tagszervezeteink számára, amelyet egyes tagbankjaink felhasználtak az alkotmányjogi panasz benyújtásakor. A panaszokat érintően eddig 3 jelentős döntés született, és több száz alkotmányjogi panasz van

folyamatban. (A devizahiteles perek törvényi felfüggesztése miatt több száz magánszemély adott be panaszt.) Az Alkotmánybíróság - négy különvéleménnyel – elutasította a Fővárosi Törvényszék (34/2014. (XI.14.) AB határozat) és a Fővárosi Ítéltábla (2/2015. II.2) AB határozat) bírának indítványát, s úgy foglalt állást, hogy a jogegységi törvény nem ütközik az alaptörvénybe. A banki beadványok ügyében a beszámoló készítésekor még nem történt döntés.

- *Az elszámolási (2014. évi XL.) törvény (Köztársasági elnök, alkotmányjogi panasz)*

„A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyéb rendelkezésekről” szóló törvényjavaslathoz több módosító javaslatot küldtünk az előterjesztőnek, sajnos érdemi eredmény nélkül. A törvény elfogadását követően levelet írtunk a köztársasági elnöknek kérve, hogy ne írja alá a törvényt, hanem kérjen alkotmánybírósági normakontrollt. Erre, mint ismeretes, nem került sor.

A kihirdetett - 2014. évi XL. törvény - számos ponton kiegészíti, módosítja és korrigálja a jogegységi törvényt. Így a törvény hatályát kiterjeszti a devizában teljesített (ügynevezett deviza-deviza) szerződésekre, illetve a 2010 novembere után született szerződések esetében nem vélelmezi eleve a tisztességtelenséget. Esetükben a Magyar Nemzeti Bank indíthat közérdekű keresetet a tisztességtelenség megállapítása érdekében. Emellett visszamenőleges hatállyal kiterjesztette a 2014. évi XXXVIII. törvény hatályát a végtörlesztéssel és a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. részéről történt vásárlással megszűnt hitelszerződésekre. Ezekben az esetekben a törvény a bankokat eleve elzárta a jogorvoslat lehetőségétől.

A törvény kihirdetését követően a végrehajthatóság érdekében bekapcsolódtunk a végrehajtási rendeletek előkészítésébe, továbbá a törvény egyes értelmezést, illetőleg módosítást igénylő rendelkezésével kapcsolatban levelet küldtünk az Igazságügyi Minisztériumnak.

Az Elnökség a 2014. december 1-i ülésén úgy döntött, hogy - függetlenül attól, hogy az egyes bankok saját beadványt készítenek - előkészítő anyagként a Bankszövetség készítsen beadvány tervezetet az elszámolási törvény és a kapcsolódó jogszabályok alkotmányossági problémáiról és a kidolgozott alkotmányjogi panaszbeadványt bocsássa a tagbankok rendelkezésére.

Az elkészült alkotmányjogi panasz bemutatja és sérelmezi, hogy

- *a törvény hatálya alá tartozó fogyasztói túlfizetést a jogalkotó utólag a törvény hatályba lépése előtt kötött, sőt megszűnt szerződések vonatkozásában előtörlesztésnek minősítette át,*
- *hogy az elévülésre vonatkozó szabályokat szintén visszamenőleges hatállyal módosították,*
- *továbbá, hogy a törvény kellő alkotmányos indok hiányában az anyagi jogerő figyelmen kívül hagyására vonatkozó rendelkezést tartalmaz. (A törvény a perrel már jogerősen elbírált lezárt jogvitára visszamenőleges hatállyal ír elő rendelkezést.)*

A panaszbeadvány kifogásolja, hogy az elszámolás tárgyában peres úton nincs helye jogorvoslatnak, kizárólag ügynevezett. nemperes eljárás áll rendelkezésre. A beadvány vitatja a 2014. évi XXXVIII. törvénynek az elszámolási törvénnyel módosított - a korábbi AB határozatokkal el nem bíralt - rendelkezéseinek az Alaptörvénnyel való összhangját is.

- *A forintosítási és a fair bank törvény*

Az előkészítést végző Igazságügyi Minisztérium mindkét törvény előkészítésében intenzív egyeztetést folytatott a Bankszövetséggel. Az egyeztetésben részt vevő szakértők annak érdekében próbáltak javaslatokat tenni, hogy a megszülető törvények egyértelműek, a bankok és a fogyasztók számára is érthetőek, és végrehajthatóak legyenek.

Az „*egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről*” szóló 2014. évi LXXVII. törvény (forintosítási törvény) az elszámolási kötelezettséggel érintett szerződésekre állapítja meg az új szerződéses feltételeket. A törvény hatálya nem terjed ki a hitelkártyához, fizetési számlához kapcsolódó hitelszerződésre, az állami kamattámogatással nyújtott hitelekre és a korábbi szerződések hatályához kapcsolódóan a 2004. május 1-jét megelőzően kötött szerződésekre sem. *A törvény a hatálya alá tartozó hiteleknek a törvény szerinti, adott időpontban rögzített, piaci árfolyamon való átváltására ad lehetőséget, szabályozza a devizaalapú és a deviza-jelzálogkölcsönök forintra váltásának feltételeit, eljárásrendjét és megszabja azokat a feltételeket, amelyek mellett az adósok kérhetik a forintra váltás mellőzését. Ezen túl meghatározza az új törlesztő részletek fizetésével, a kamatkondíciókkal kapcsolatos szabályokat és a felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket.*

A „*fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról*” szóló 2014. évi LXXVIII. törvény (fair bank törvény) a hatályba lépést követően, és bizonyos korlátozásokkal a 2004. május 1-jét követően kötött új fogyasztói hitelszerződésekre állapít meg új rendelkezéseket a fogyasztó tájékoztatásával, a szerződés módosításával, a hitelszerződés fogyasztó általi ingyenes felmondásával és az új szerződéses feltételekre való átállással kapcsolatban. *A fair bank törvény tartalmazza a fogyasztói szerződésekre vonatkozó egyoldalú szerződésmódosítási szabályokat, A fogyasztó számára hátrányosan csak a hitelkamat, kamatfelár, költség és díj módosítható egyoldalúan a szerződésben megállapított feltételek szerint. A törvény számos ponton módosítja, kiegészíti az elszámolási törvényt és hatályon kívül helyezi a Hpt.-ből a párhuzamos rendelkezéseket, így a Hpt.-ben csak a nem fogyasztói szerződések egyoldalú módosítására maradt néhány rendelkezés.*

A törvények előkészítése során a Bankszövetség szakmai munkacsoportjai rendszeresen üléseztek, a banki szakértők is aktívan bekapcsolódtak az Igazságügyi Minisztériumban tartott egyeztetésekbe. A törvények egyes rendelkezéseinek értelmezése nem zárult le, sőt a 2015. évi II. törvény már módosította is az elszámolási folyamattal kapcsolatos törvényeket.

- *Az elszámolási törvényhez kapcsolódó MNB és NGM rendeletek*

Az MNB az elszámolási törvény részletszabályainak a meghatározására egy sajátos rendeleti struktúrát alkotott. Az elszámolási folyamat és módszertan általános eseteit úgynevezett alaprendeletében szabályozta (42/2014.(XI.7.) MNB rendelet). Az elszámolási folyamatban nehézséget okozó esetekre két további rendeletet készített. Ezek egyike a késedelemmel érintett, az árfolyamgát alá bejelentkezett, valamint a kedvezményrel érintett hitelügyletek elszámolását szabályozza (54/2014.(XII.10.) MNB rendelet), másika a felszámolás, végelszámolás miatti adathiány kezelésére szolgáló becslési módszereket (55/2014.(XII.10.) MNB rendelet) tartalmazza. A fogyasztók elszámolással kapcsolatos tájékoztatására vonatkozó előírásokat, a szigorú fogyasztóvédelmi szabályokat pedig egy harmadik rendeletbe (58/2014.(XII.17.) MNB rendelet) foglalták. A téma bonyolultságára jellemző,

hogy már december 10-én szükségessé vált az alaprendeletet módosítása (53/2014.(XII.10.) MNB rendelet). A gyűjtőszámla hitelek elszámolás miatti futamidő-növekedését a Nemzetgazdasági Minisztérium külön rendeletben szabályozta.

Az elszámolási módszertan és a tájékoztatási rendelet kialakítása és kodifikálása során az MNB és a Bankszövetség szakértői között konstruktív egyeztetés folyt. A résztvevők arra törekedtek, hogy - az adott körülmények, törvényi keretek között - a legkisebb nehézséggel végrehajtható, a korrekt elszámolást biztosító szabályok készüljenek, de a választott elszámolási mód megítélésünk szerint nem tette lehetővé a fogyasztók számára egyszerűen megérthető elszámolás kialakítását.

A Magatartási Kódex felülvizsgálata

A lakossági hitelezés során követendő tisztességes eljárás szabályait tartalmazó Magatartási Kódex számos rendelkezését - így különösen az egyoldalú szerződésmódosítás szabályait tartalmazó III. fejezetet - 2010 óta sorozatosan felülírták a jogszabályok. A pénzügyi fogyasztók védelmére megalkotott ún. fair bank törvény e folyamat betetőzéseként 2015 februárjától teljesen új alapokra helyezte ezt a kérdéskört: ezen túl az ok-lista helyett a kamatváltoztatási és a kamatfelár-változtatási mutatók szerint lehet a fogyasztóval kötött kölcsönszerződések feltételeit egyoldalúan módosítani.

Az új törvényi szabályozás szükségessé tette a Magatartási Kódex sorsának átgondolását: felmerült a Kódex egészének hatályon kívül helyezése is, ám az NGM-mel és az MNB-vel folytatott konzultációt követően az az álláspont alakult ki, hogy - a Kódexben lévő egyéb fogyasztóvédelmi rendelkezésekre tekintettel - a jogszabály által felülírt rendelkezések kiiktatásával aktualizált Magatartási Kódex 2015 végéig maradjon hatályban.

A jövedelemarányos törlesztő-részlet szabályozása

Az MNB makroprudenciális szabályozási területe április második felében mutatta be a banki és bankszövetségi szakértőknek a jövedelemarányos törlesztő-részlet korlát (PTI) bevezetésére és a minimális hitelfedezeti arányra (LTV) vonatkozó szabályozási koncepcióját, amellyel az MNB fel kívánta váltani a körültekintő lakossági hitelezésről szóló 361/2009. számú Kormányrendeletet.

A bankszektor az MNB-vel folytatott többszöri szakértői, majd felsővezetői egyeztetéseken, valamint a jegybank részére küldött levelekben a szabályozás alapkoncepciójával alapvetően egyetértett, azonban számos kifogást fogalmazott meg a tervezett részletszabályokkal kapcsolatban. A kifogások döntően az MNB által tervezett PTI limiteknek (400 ezer forint nettó jövedelem alatt 50%, 400 ezer forint nettó jövedelemnél és felett 60%) a hitelezésre gyakorolt negatív hatásait és a jövedelemigazolás banki gyakorlattól eltérő, nehézkes szabályait érintették. Hangsúlyoztuk, hogy a szabályozás bevezetése a KHR lekérdezések kötelezővé tétele nélkül nem éri el célját. A Bankszövetség a hatások enyhítése érdekében javasolta a limitek termékcsopontonkénti többlépcsős bevezetését, valamint az indokolatlanul szűk bevezetési határidők hosszabbítását. Az MNB az igazolt jövedelem szabályainak enyhítésén és a KHR lekérdezések kötelezővé tételén kívül a Bankszövetség javaslatait lényegében nem támogatta. A KHR szabályokkal kapcsolatban is kifejtette, hogy támogatása ellenére hatáskör hiányában nem áll módjában a lekérdezések kötelezővé tétele, és javasolta annak négyoldalú, az NGM és IM bevonásával történő egyeztetését.

Az MNB a tervezetét a legfontosabb kérdésekben lényegi változtatás nélkül nyújtotta be az EKB-nak véleményezésre május végén. Az EKB június végi véleményében üdvözölte a szabályozási koncepciót és a megvalósítás részletszabályaival kapcsolatosan sem támasztott kifogást. Az ezt követő egyeztetési körökben a szabályozás gyakorlati alkalmazhatóságát célzó javaslatainkra nyitottságot mutatott az MNB, magának a PTI korlátnak a bevezetésével kapcsolatos elvi ellenvetéseinket azonban továbbra is elutasította.

Az MNB rendelet szeptemberben került kihirdetésre, 2015. január 1-i hatálybalépéssel. A témát korábban szabályozó Kormányrendelet - mivel az az ingatlan, illetve gépjárműfedezet forgalmi értéke és a nyújtott hitelösszeg összefüggéseit tartalmazó részeken túl további rendelkezéseket tartalmazott - az érintett részek törlését követően továbbra is hatályban maradt.

Egységes zálogkötelezetti nyilatkozat kidolgozása a lakáshitelekhez kapcsolódó vagyonszámvetésekhez (Együttműködés a MABISZ-szal)

A 2014. március 15-én hatályba lépett új Ptk. tiltja a hitelbiztosítéki célú engedélyezést. Ez ellehetlenítheti azt a korábban jól bevált banki gyakorlatot, amelynek értelmében a bank egyrészt előírta az adósnak, illetve a jelzálog-kötelezettnek, hogy kössön megfelelő vagyonszámvetést a jelzáloghitel fedezetéül szolgáló ingatlanra, másrészt megkövetelte, hogy az ebből a biztosításból esetleg származó biztosítási összeget a biztosított a bankra engedélyezze. Kár esetén így a bank elősegíthette, hogy a biztosítótól kapott összeget a károsodott ingatlan helyreállítására fordítsák. E hitelezői és adósi szempontból is fontos cél elérésére más eszközt kellett keresnünk. Mivel az új Ptk. alapvetően a zálogjogot tekinti egy univerzálisan használható biztosítéknak, a zálogjogi szabályok között találtuk meg a megoldást. Mivel a - régi és az új - Ptk. értelmében a zálogjog a megsemmisült zálogtárgy helyébe lépő értékre is kiterjed, ezért ilyen esetekben a biztosításból eredő követelésen fennálló zálogjog nyújt biztosítékot. Természetesen a biztosítóval szembeni követelésen fennálló zálogjog tényéről a biztosítónak is tudnia kell, ezért a MABISZ-szal közösen kidolgoztunk az új Ptk. hatályba lépését követően alkalmazandó formanyomtatványokat, amelyeken a biztosított tudatja a biztosítójával, hogy a vele szemben fennálló követelésen egy adott banknak (hitelnyújtónak) zálogjoga van.

A létrehozott nyomtatvány és az annak megfelelő eljárásrend a gyakorlatban is bevált.

A cafeteria keretében a munkáltató által adható lakáshitel-törlesztési támogatás

A munkavállalónak ingyenes és a munkáltatónak kedvezményes adózású (cafeteria), munkáltatói lakáshitel-törlesztési támogatást sokan kívánták igénybe venni, Erről a munkáltatóknak bank által igazolt adatokat kellett a NAV-nak szolgáltatni. Felmerült, hogy a cafeteria keretében a lakáshitel törlesztést megtestesítő átutalásoknál speciális, erre a célra létrehozott jogcímkódot használjanak az átutaló munkáltatók, ami érdemi segítség a számlavezető bankoknak a cafeteria célú hatósági adatszolgáltatás teljesítéséhez. A kód bevezethetőségéért a banki közösség az annak kiadásában illetékes Nemzetközi Szabványügyi Testülethez, (ISO) fordult. Az ISO kódlista táblázatát a kért jogcímkóddal egészítette ki, amely a jövőben a cafeteria keretében nyújtott lakáscélú támogatásokat jelöli. A GIRO Zrt. tájékoztatta bankokat az új jogcímkód bevezetéséről, így 2015. januártól már az azzal megjelölt átutalások is küldhetőek. Az átutaló bankja a jogcímkód alapján kigyűjtheti az adott évben a munkáltató által a cafeteria juttatás keretében kifizetett munkáltatói lakáscélú támogatásokat, melyről évente igazolást ad a számlatulajdonos munkáltató ügyfele számára, hogy az a NAV-nál igazolhassa a kifizetések megtörténtét.

V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények

Az új Ptk. hatályba lépése

Az új Polgári Törvénykönyv (Ptk.) a kötelmi jog, ezen belül a szerződések jogának alapvető fontosságú kódexe, amely háttérszabályként általánosságban meghatározza a bankok által alkalmazott szerződések tartalmát. A speciális szabályokat a különböző ágazati törvények, így különösen a hitelintézeti törvény, a fogyasztónak nyújtott hitelekéről, továbbá a pénzforgalmi szolgáltatások nyújtásáról szóló törvények tartalmazzák. Időrendben az általános szabályokat tartalmazó törvények születnek meg elsőként, és ezt követően jelennek meg az egy-egy szűkebb terület speciális, az általánostól eltérő szabályai. Az új Ptk. hatályba lépése „felborította” ezt a sorrendet, hiszen a már meglévő speciális szabályok tükrében kellett értelmezni-újraértelmezni a megújult háttérszabályokat. A Ptk. kodifikálása során gyakran merült fel az az igény, hogy a régi Ptk-ban még nem szereplő, azóta megjelent új szerződéstípusok az új kódexben is helyet kapjanak, ennek azonban – tulajdonképpen helyesen – gátat szabott az a követelmény, hogy a Ptk-nak kódexként az állandóságra kell törekednie, ezért az általánosság szintjén kell szabályoznia

Mivel a Ptk. kötelmi jogi könyvének alapvetően diszpozitív (eltérést engedő) szabályozása csak modelleket kínál bizonyos jogviszonyok tartalmára, az új kódex hatályba lépése azokon a területeken eredményezett fontos változásokat, amelyek – a kötelmi jogban kivételesnek tekinthető módon – mégis tiltó szabályokat tartalmaztak, továbbá amelyek a dologi jog körében hoztak változásokat. Az elsöre példa a *fiduciárius biztosítékok tilalma*, ami semmissé tett minden olyan biztosítékot, amely pénzkövetelés biztosítása céljából tulajdonjog, más jog vagy követelés átruházására, vételi jog alapítására irányul. A másakra, tehát egy dologi jogi változásra fontos példa a *zálogjog teljesen új alapokra történt helyezése*, így különösen az, hogy az óvadék a zálogjog egy fajtája lett. Mivel a takarékbetétre eredetileg nem lehetett zálogjogot kikötni és a fizetési számlára a takarékbetétre érvényes szabályozást kell alkalmazni, az immár a zálog egy fajtájának számító, a fizetési számlán alapított óvadék alkalmazását az új Ptk. ellehetetlenítette. Ezért szükségessé vált a *takarékbetétről szóló tvr. megfelelő módosítása*, ami a 2014. évi XXV. törvénnyel meg is történt.

A fiduciárius biztosítékok tilalma miatt új mechanizmusokat kellett találnunk például a fedezeti ingatlan károsodása esetén a hitelnyújtóra engedményezett biztosítási összeg gyakorlatának kiváltására. (Erről bővebben lásd a jelentés előző pontját.)

A zálogjog körében fontos változás, hogy *felállításra került a hitelbiztosítéki nyilvántartás* (HBNY), amely a nem lajstromozható jószágok (vagyon tárgyak, jogok stb.) tágabb értelemben vett elzálogosítására vonatkozó nyilatkozatokat tartalmazza. (A lajstromozható jószágokra – ingatlan, hajó, repülőgép stb. - bejegyzett terheket továbbra is a saját lajstromuk tartalmazza.) A közjegyzői kamara által vezetett HBNY nyilvános, de nem közhiteles, elektronikus, ám személyes megjelenést igényel, a zálogtárgyra nem, csak a zálogjogosultra lehet benne keresni. A működéséről szerzett gyakorlati tapasztalatok mindenféleképp felvetik a HBNY módosításának szükségességét.

Az új Ptk. és a többi törvény ütközését – amennyiben ez lehetséges volt - ez utóbbiak módosításával kellett feloldani, hiszen a jogalkotó nem kívánta az új kódexet rövid idővel a hatályba lépése után módosítani; 2015-ben azonban - információink szerint - már a csak a Ptk. módosításával elhárítható problémák orvoslására is mód lesz.

A bankszanálási törvény

A nyári rendkívüli ülés alatt fogadta el az Országgyűlés a pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvényt, amely a bank helyreállítási és szanálási EU-s irányelv (a továbbiakban: BRRD²) részleges adaptálását célozza. A kormány szokatlan módon sietett az irányelv átültetésével, hiszen az implementálás megkezdésekor a BRRD-nek még csak a tervezete volt ismert. A törvény gyors hatályba léptetése is megelőzte az unióban elvártat; az időközben elfogadott irányelv 2015, illetve 2016 első napját jelöli ki a tagállami átvétel határnapjául, míg a magyar törvény rendelkezései már a kihirdetést követő harmadik illetve hatvanadik napon érvénybe léptek.

Az irányelv a pénzügyi válságra adott szabályozói válasz egyik legfontosabb elemét képezi, célja, hogy egy megrendült pénzügyi intézményt szerkezetátalakítással, a működőképes részlegek megtartásával, a privátszféra finanszírozásában lehessen a felszámolást elkerülve megmenteni - megkímélve az államot attól, hogy a rendszerszinten fontos intézményeket közpénzből legyen kénytelen megsegíteni. Az irányelv célja a jogközelítés, jogegységesítés, ezért is érthetetlen volt, hogy miért kellett a magyar szabályozónak időben megelőznie az európai szinten egységesen bevezetendő szabályozást. A hitelintézetek, csoportok határokon átnyúló, globális működése indokoltta tette volna, hogy a tevékenységi kereteiket meghatározó szabályok bevezetése is globálisan, de legalább Európai Unió szinten összehangoltan történjen.

Az irányelv, s így a magyar jogszabály bevezeti a “bail-in”/”hitelezői feltőkésítés” intézményét, ami a részvényesek és a hitelezők válságrendezésbe való bevonását, azaz a tulajdonjog erőteljes korlátozását jelenti, azt, hogy a bajba került intézmény részvényesei és egyes hitelezői kénytelenek elviselni a részvényeik leírásából, illetve követelésük tőkévé alakításából származó veszteségeket. A szanálásnak ráadásul gyorsan, mindemellett a jogállam keretei között, bírói kontroll és megfelelő jogorvoslati lehetőség mellett kell megtörténnie. Állami oldalról a folyamatot a szanálási hatóság indítja el és felügyeli. Ezt a feladatot nálunk az MNB kapta - tovább szaporítva a jegybank szerepköreit. Ugyanakkor a törvény nem tisztázza megfelelően az MNB egyes hatáskörei közötti viszonyt, ahogyan az egyes lehetséges intézkedések – rendes és kivételes felügyeleti intézkedések, a szanálási hatóság intézkedése – közötti viszonyt sem. Ráadásul nagyon tágan és bizonytalanul fogalmazza meg a szanálás elrendelésének a lehetőségét.

A törvény jelentőségéhez mérten indokolatlanul rövid konzultáció során számos kifogást fogalmaztunk meg a tartalmat, a kidolgozatlanságot és az irányelvtől való eltéréseket érintően. Mind a megfelelő bírói kontroll hiányára, mind pedig az egyes MNB-hatáskörök közötti ütközések lehetőségére felhívtuk a figyelmet - sajnos eredménytelenül.

A törvény nagyon hamar „kipróbálásra” került a gyakorlatban is: a bajor tulajdonostól frissen megvásárolt MKB-hoz ugyanis decemberben öt szanálási biztost rendelt ki az MNB. Mivel az

² Bank Recovery and Resolution Directive

MKB kizárólagos tulajdonosa a Magyar Állam, a szanalással összefüggésben várhatóan nem fogalmazódnak meg tulajdonosi érdeksérelmek.

A pénz- és tőkepiacot érintő további változások

- *A betétbiztosítási direktíva (DGSD³) módosításának az átvétele*

A DGSD-t implementáló, a Hpt-t módosító törvény egyik legfontosabb újdonsága, hogy bizonyos, alacsony, ötszázezer euró alatt költségvetésű önkormányzatok betétjeit is bevonja a biztosított körbe. A megszületett törvény - a biztosítás logikájával ellentétesen - azt is tartalmazza, hogy ezen önkormányzati betétek nem számítanak be a díjfizetés alapjába. További lényeges változás, hogy 2015. július 3-tól megszűnik a bankok által - ezen időpontot követően - kibocsátott kötvények és letéti jegyek OBA-védettsége. Ugyancsak eltörlésre kerül a többszörös OBA-védelmet biztosító az úgynevezett közösségi betét kategória is: a hatályos szabályok szerint társasházak és lakásszövetkezetek esetén lakásonként, míg építőközösségek és iskolai takarékosági csoportok esetén a közösséget alkotó minden személy esetén külön kell számításba venni a százezer eurónak megfelelő forintösszegű kártalanítási értékhatárt. E szabály eltörlése egyszerűsítést jelent, ezért üdvözlendő, azonban a betéteseket tájékoztatni kell az őket érintő változásokról, ami egyszeri adminisztratív terhet ró a bankokra. Bizonyos méltányolható esetekben - például ha a betét lakáseladásból, végkielégítésből, vagy biztosításból, stb. származik - átmenetileg (három hónapig) magasabb összegű, 150 ezer euróig terjedő védelem jár a betétesnek, de OBA-tagdíjat csak a 100 ezer euró alapulvételével kell fizetni.

A 2014 évi takarékszövetkezeti csődök gyakorlatilag kiürítették az OBA-t. Az alacsony infláció miatti kamatkörnyezetben a hosszabb távon sem csökkenő OBA-díjak, sőt várható pótbefizetések miatt még nehezebb lesz valamennyire is vonzó betéti kamatot kínálni.

A törvénymódosítás véleményezése során kezdeményeztük, hogy a szövetkezeti integráció tagjai által egymásért vállalt egyetemleges felelősség – ami a feltétele a számukra kedvezőbb tőkeszabályokat eredményező csoportos státuszhoz - terjedjen ki a betétek visszafizetésének kötelezettségére is, azaz az OBA kártalanítási kötelezettségét a takarékszövetkezeti betétek tekintetében előzze meg a szövetkezeti intézményvédelmi rendszer helytállási kötelezettsége. E törekvésünk sajnos nem járt sikerrel, de a kérdést napirenden tartjuk és minden Hpt-módosítás alkalmával előterjesztjük.

- *A tőkepiaci törvény módosítása*

A hatékonyabb tőkepiaci szabályozást célzó módosításcsomag elsősorban a központi értékpapír-kiegyenlítés és a központi értéktárakra vonatkozó uniós rendeletnek való megfelelés miatt született meg. A törvénymódosítási csomag tervezetéhez tett észrevételeink elsősorban az értékpapírokra alapított óvadék szabályainak egyértelműsítését, valamint az elektronikus úton történő szerződéskötés megkönnyítését célozták. Javaslatot tettünk továbbá a stabilitási megtakarítási számla, valamint a NYESZ vonzóbbá tételét célzó kisebb jelentőségű, de fontos változtatásokra. Hitelezővédelmi megfontolásokból elleneztek, hogy értékpapírszámlához és ügyfélszámlához is lehessen haláleseti kedvezményezettet megjelölni.

³ Deposit Guarantee Scheme Directive

VI. A felügyeleti hatósággal kapcsolatos fejlemények

A banki díjmódosítások miatti MNB büntetések

Az év elején az MNB fogyasztóvédelmi vizsgálatok keretében ellenőrizte, hogy a piaci szereplők a jogszabályokkal összhangban változtattak-e egyoldalúan konstrukcióik díjain, jutalékain, vagy költségein. A jogszerűtlennek ítélt módosítások miatt márciusban 35 pénzügyi szervezetre rótt ki összesen közel 1,2 milliárd forint, áprilisban pedig hasonló indokkal másik 10 pénzügyi szervezetre újabb 71,75 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot a felügyeleti hatóság. A jogsértőnek talált intézményeket kötelezte a jogsértően beszedett díjak visszatérítésére is. Az egyik tipikus bírságolási ok, hogy az adott intézmény egy korábbi „díjmentes, ingyenes, 0 forintos” tranzakciót tett fizetőssé, ami az MNB szerint azt jelenti, hogy a szolgáltató új díjat vezetett be, ami tilos. Az MNB-nek ez az álláspontja ellentétes a korábbi PSZÁF egyik állásfoglalásával, ám – mivel az MNB nem jogutódja a PSZÁF-nak – annak állásfoglalásait sem tartja magára kötelezőnek. A PSZÁF és az MNB közötti jogfolytonosság hiányát más ügyekben is megtapasztaltuk.

A referencia kamatok megállapítása

A Magyar Forex Társaság (MFT) szponzorációjával jegyzett referenciakamatokkal (BUBOR, BIRS, HUFONIA) kapcsolatos - a PSZÁF és az MNB által még 2013 első felében kezdeményezett - reform végrehajtása érdekében az MFT, valamint az érintett hatóságok és a Bankszövetség között egyeztetések indultak egy együttműködési megállapodás létrehozására. A felek (Magyar Nemzeti Bank, Magyar Bankszövetség, Magyar Forex Társaság) június első hetében írták alá a megállapodást. A megállapodásnak megfelelően az MFT június folyamán felállította a Jegyzési Bizottságot, amelybe az MNB és a Bankszövetség tagokat delegált. A Bizottság júliusban tartotta alakuló ülését. A megalakulása óta eltelt időszakban kialakította ügyrendjét, megválasztotta elnökét, módosította a BUBOR szabályzatot és megkezdte a jegyzések magatartási kódexének a kialakítását. Az MNB szakértőinek statisztikai elemzése alapján a 2014-ben történt jegyzéseket érintően megvizsgálta az esetleges manipulációk lehetőségét és nem talált manipulációra utaló jelet.

A „rossz bank”-kal kapcsolatos egyeztetések

Az MNB a 2014. májusi stabilitási jelentésében tett először említést - a vállalati portfóliótisztítást elősegítő szabályozói intézkedései között - a rossz hiteleket átvevő, úgynevezett „rossz bank” felállításáról. A jegybank által létrehozandó eszközkezelő társaság célja a bankoknál lévő problémás, nem (stabilan) teljesítő kereskedelmi ingatlan-hitelportfóliók leépítése, megszabadítva ezzel a bankrendszert rosszul teljesítő eszközeitől. Az MNB illetékes alelnöke a nyár végén vette fel a kapcsolatot a Bankszövetséggel az érintett rossz hitelportfólióval és az eszközkezelő társaság működésével kapcsolatos részletek egyeztetése céljából. A Bankszövetség Elnöksége szeptemberi rendkívüli ülésén úgy határozott, hogy a témában szükséges egyeztetésekre magas szintű munkacsoportot alakít.

Az MNB fenti célból alapított társasága, a MARK Magyar Reorganizációs és Követeléskezelő Zrt. az eredetileg bejelentetthez képest némi késedelemmel, november elején

került megalapításra. A Bankszövetség magas szintű munkacsoportja és az MNB illetékesei, valamint a MARK Zrt. vezetői és szakértői között ezt követően indultak el az egyeztetések.

Az MNB és a MARK Zrt. több hónapos előkészítő projekt munka eredményeként a Zrt. feladatkörét és működését illetően decemberben az alábbi elképzeléseket tárta a Bankszövetség képviselői elé:

- A követelések/eszközök átvételére egyenrangú felek közötti üzleti döntéseken alapuló, piaci megoldásokat kívánnak kidolgozni.
- Pontosan meghatározzák, hogy milyen banki követelések, eszközök lesznek alkalmasak a követelésengedményezés, eszközvásárlás útján történő átvételre. (Várhatóan csak magyarországi ingatlanok, illetve azok fedezete mellett nyújtott hitelek.)
- Az átvételre két módon kerülhet sor (ún. gyorsított eljárással és egy normál ütemezéssel), ennek részletei kidolgozandók.
- Amennyiben az ingatlancélú hitel egy a bankcsoport által nyújtott nagyobb szolgáltatási csomag része, az előzetes elképzelések szerint az egyéb nyújtott termékek (pl. garanciák) és szolgáltatások (pl. számlavezetés) tekintetében nem jelent változást a követelés átruházása. Ennek részletei tisztázandók.
- A program kidolgozása során az EU intézmények által meghatározott követelményekre is figyelemmel kell lenni.

Az MNB és a MARK Zrt. és a Bankszövetség képviselői a részletek kidolgozására közös szakértői szintű munkacsoport hoztak létre, amely 2015 januárjának második hetében kezdte meg a munkáját.

MNB rendeletek, ajánlások, közlemények

Az MNB 2014 során többféle eszközzel (rendelettel, ajánlással, közleménnyel) szabályozta a hitelintézeti szektor működését. Ezek egy része a korábbi PSZÁF szabályok felfrissítését célozta – ilyen például az új panaszkezelési MNB rendelet, vagy a belső védelmi vonalokról kiadott ajánlás. Más részük a tőkekövetelmény szabályozás (CRR/CRD4) alkalmazását segítő átmeneti vagy részletszabály, mint például a CRR fokozatos alkalmazását lehetővé tevő szabályokról szóló rendelet, a teljesítményjavaldalmazás diszkontált értékével kapcsolatos szabályokról szóló rendelet, a lakossági betétekhez kapcsolódó likviditásiáramlásokról szóló ajánlás, vagy a CRR-ben foglalt nemzeti opciókról és diszkréciókról szóló közlemény.

Az MNB fogyasztóvédelmi tájékoztató füzetek (Pénzügyi Navigátor Füzetek)

Az MNB Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központja a pénzügyeket, befektetéseket, öngondoskodást érintő 40 témakörben tematikus tájékoztató füzeteket szerkeszt, amelyeket 2014-ben és 2015-ben ütemezetten jelentet meg. A füzeteket kiadásuk előtt tartalmilag is módunkban áll véleményezni. A tájékoztató füzetek elsőként az eladósodás veszélyei, a fizetési nehézségek kezelése, valamint a panasz ügyintézés témakörökben kerültek kidolgozásra, majd elkészültek a kártyás fizetésekkel kapcsolatos tudnivalókat tartalmazó kiadványok is.

Az MNB adatszolgáltatás bővülése: a rendszeres adatszolgáltatások változásai és a rendkívüli jelentések

2014-ben az európai bankközösség számára - a hazai hitelintézeteket is beleértve - nagy kihívást jelentett az alapvetően módosuló tőkekövetelmény szabály és a hozzá kapcsolódóan jelentősen átalakuló adatszolgáltatási kötelezettség. A felkészülést nagymértékben akadályozta, hogy a végrehajtást segítő technikai rendeletek kiadása elakadt az Európai Bizottság szintjén. Így a nemzeti szintre rendelt döntések meghozatala az MNB-nél is elhúzódott (erre a PSZÁF-MNB 2013. októberi összevonása és az intézményen belüli szervezeti átalakulás is késleltetően hatott). A hitelintézetek számára az új szabályok tanulmányozásához és az átfogó informatikai fejlesztéssel járó átalakításhoz nagyon rövid idő állt rendelkezésre. Ezért bankszövetségi szinten az MNB munkatársait is bevonva szakértői munkacsoportot hoztunk létre az új szabályok módszertani kérdéseit átfogva, az új COREP és FINREP adatszolgáltatási kötelezettségek egységes értelmezésének a segítésére.

Számos esetben más adatszolgáltatást érintő kérdésben is a jegybankhoz fordultunk és javaslatokat, észrevételeket küldtünk (például a 2015 évi új adatszolgáltatási tervek) és többször kértünk jegybanki iránymutatást is (ilyen volt például a közzétételt érintő új törvényi előírás), illetve sürgettük a nemzeti döntések meghozatalát. Tagbankjaink kezdeményezésére egyedi, külön határozattal elrendelt rendkívüli adatszolgáltatások esetén (CAX, P55-ös, szanálási törvényhez kapcsolódó jelentés, DMM) is felléptünk, és több esetben sikeresen jártunk közbe annak érdekében, hogy az új jelentések előkészületéhez biztosítsanak kellő felkészülési időt és hosszabbítsák meg az eredetileg kitűzött határidőket.

VII. Pénzforgalom

A GIRO jegybanki átvétele és Konzultációs Testületének létrehozása

Az MNB, kivásárolva a korábban többségi tulajdonos kereskedelmi bankok részesedését, 2014. I. félévére fokozatosan a GIRO Zrt. 100%-os tulajdonosává vált. A jegybankot a tulajdonszerzésében három cél motiválta:

- elő kívánta segíteni az ügyfelek által fizetendő díjak csökkentését,
- növelni kívánta a pénzforgalmi fejlesztések hatékonyságát és
- el kívánta érni ezen alapvető infrastruktúra nemzeti kézbe kerülését.

Az MNB a GIRO Zrt. részvényeinek megvásárlásakor kötelezte magát arra, hogy a GIRO-t érintő stratégiai kérdésekben kikéri a kereskedelmi bankok véleményét. A GIRO keretében működő Konzultációs Testületet a stratégiai kérdések megvitatási fórumának szánták, ahol az MNB és a GIRO Zrt. mellett a kereskedelmi bankok és a MÁK vezető pénzforgalmi szakértői foglalnak helyet.

A Konzultációs Testület ülésein megvitaták és elfogadták a GIRO Zrt. új rövid- és hosszú távú stratégiáját, azzal a lényeges módosítással, hogy a rövid távú tervek közül elhagyták a beszédési jellegű tételek (csoportos beszédés, hatósági átutalás) IG1 rendszerből IG2 rendszerbe történő átvitelét. E változtatás érdekében a Bankszövetség Elnöksége levelet írt az MNB felelős alelnökének. A levél – elismerve a GIRO által megjelölt fejlesztés fontosságát – hangsúlyozta, hogy 2015 folyamán alapvetően az elszámolási és a forintosítási törvény sikeres végrehajtására koncentrálnak a bankok és ez olyan jelentős erőforrás lekötéssel jár, ami veszélyeztetheti egyéb fejlesztések végrehajtását. Az MNB elfogadta a bankszövetség érveit és az átállási projekt csak egy későbbi időpontban kerül ismét napirendre.

A CLS projekt

Az MNB felkérésére a Bankszövetség aktívan közreműködik az eredetileg 2015 áprilisában befejezni tervezett *CLS⁴ programban*. A program célja a *forintnak*, mint devizának a CLS Bank által biztosított, folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési rendszerbe történő bevezetése, azért hogy a hazai bankok kiküszöbölhessék deviza ügyleteik kiegyenlítési kockázatát. A CLS által alkalmazott teljesítési módszer a „*fizetés - fizetés ellenében*” (PvP) keretében az FX ügyletek jelenleg 17 devizában folynak. A rendszer a deviza tranzakciókat sokoldalú nettósítással, véglegesen és visszavonhatatlanul számolja el.

A csatlakozási folyamat egészében, illetve a program mindhárom – elköteleződés, átvilágítás, megvalósítás – fázisában a Bankszövetség aktívan részt vett az év folyamán; fórumok, konzultációk, workshopok és kérdőíves felmérés lebonyolításában is közreműködve. Ugyanakkor a program eredményes befejezése érdekében - a Kúria devizahitelekkel kapcsolatos jogegységi döntését követően - a Bankszövetség azzal a kéréssel fordult az MNB-hez, hogy a befejezés végdátuma 2016 év eleje lehessen. A halasztási igényt azzal indokolta, hogy a devizahitelek árfolyamrés- és kamatemelés miatti kompenzációja, illetve a hitelállomány forintosítása alapvető hatást gyakorolt a tagbankok jelentős részének devizapozíciójára valamint tranzakciós forgalmára és felülírta az üzleti terveket. A CLS programban pedig éppen ebben az időszakban voltak esedékesek az egyedi projektek felállításai, illetve az implementációs szakasz beindítása. Az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa - a Bankszövetség érveit mérlegelve - a CLS program sikeres befejezésének a fontosságát szem előtt tartva a Forint CLS-be történő belépésének céldátumát 2015. november 30-ra tűzte ki.

A KELER WARP projektje

A KELER 2014-es tőkepiaci innovációja a *WARP*, azaz *Wide Application Order Routing Platform*, amely a befektetési jegyek forgalmazását és elszámolását támogató megbízáskezelő és tranzakció-irányító rendszer. Alkalmazásba állításának az a célja, hogy hatékony eszközt biztosítson a forgalmazásban érintett szereplők számára, munkafolyamataik egyszerűbbé és biztonságosabbá tételével. A rendszer szolgáltatásai a forgalmazók megbízásainak rögzítésétől, egészen a KELER számlavezető rendszere felé történő elszámolás feladásáig, a forgalmazási és elszámolási jelentések elkészítésére valamint egyenleg-lekérdezésre és az alapkezelők részére automatikus díj számítására is kiterjednek. A projekt sikeres lebonyolításához szükséges szakmai egyeztetésekre az érintett tagbankok bankszövetségi koordinációjával és részvételével került sor.

A TPP-k, azaz harmadik félként fellépő szolgáltatók a fizetési láncban

Tagjaink egy része azt tapasztalta, hogy internetes on-line bankszolgáltatása keretében ügyfeleik web-áruházás fizetései során úgynevezett harmadik fél (Third Party Service Provider; TPP) ékelődik be a fizetési láncba a fizetési megbízások benyújtásakor. (Például a SOFORT.) Az érvényben lévő pénzforgalmi jogszabályok értelmében a TPP-k által nyújtott szolgáltatás nem tartozik a pénzforgalmi szolgáltatások körébe. Ugyanakkor a számlavezető pénzforgalmi szolgáltató és ügyfele közötti viszonyban – a pénzforgalmi jogszabályok alapján – szereplő követelmények, azaz *az ügyfél által egyedileg birtokolt biztonsági azonosítók harmadik féllel történő megoszthatatlansága sérül*, és a teljesítés során keletkezhető

⁴ Continuous Linked Settlement

kockázatok kezelésével kapcsolatos *felelősségi kérdések sem tisztázottak*. A TPP-k megjelenésével a szabályozók már foglalkoznak, a felmerült kérdéseket várhatóan a módosítás alatt lévő Pénzforgalmi Irányelv rendezi. A módosított irányelv hatályba lépéséig a Bankszövetség levélben kérte az MNB iránymutatását a TPP-kkel kapcsolatos helyes banki pénzforgalmi gyakorlatot illetően.

Az MNB a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósággal közös közleménye az on-line átutalásokra vonatkozóan a fogyasztói tudatosság és a fogyasztó jogok védelme érdekében felhívta a figyelmet a szóban forgó szolgáltatás kockázataira. A közlemény megállapítja, hogy az új szolgáltatás jelentős biztonsági kockázatot jelenthet a fogyasztó számára, az ügyféladatokkal történő visszaélés, azok jogosulatlan megszerzése révén jelentős károkat szenvedhet el a fogyasztó. Azzal, hogy az ügyfél átengedi internetbanki titkos kódjait harmadik személynek, megsértheti a bankok titokmegosztási tiltásra vonatkozó biztonsági követelményét. A közlemény azt is leszögezi, hogy a harmadik fél szolgáltató tevékenysége jelenleg nem sorolható a pénzforgalmi szolgáltatások körébe, így az MNB által fogyasztóvédelmi szempontból sem felügyelt tevékenység. A közlemény kibocsátói a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló Irányelv módosításától, azaz megfelelő és egyértelmű biztonsági követelmények és fogyasztó védelmi szabályok előírásától várják a szolgáltatással kapcsolatos kockázatok kiküszöbölését.

Bankkártya aktualitások

- *A szabályozott IC díj bevezetése*

2014. január 1-től, a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény módosításával hatályba lépett a bankközi jutalékok (IC díjak) szabályozása a magyarországi bankkártyák belföldi fizetési műveleteire. A jutalék összege betéti kártyáknál maximum 0,2 százalék, míg hitelkártyák esetén maximum 0,3 százalék lehet. A szabályozás mértékében és ütemezésében is példa nélküli az európai piacokon, hiszen az Európai Parlament a 2014-es év végéig továbbra sem fogadta el a hasonló szintekre tervezett irányelvet, illetve legalább 1 éves időszakot ütemez a bevezetésre.

A magyarországi szabályozás (Pénzforgalmi törvény) alanyai a pénzforgalmi szolgáltatók, azonban a bankközi jutalékok alkalmazását technikailag a bankkártya elszámolásokat végző bankkártya társaságok tudják megvalósítani. Emiatt a Magyar Bankszövetség 2014 januárjában hivatalos megkereséssel fordult mindkét meghatározó kártyatársaság felé. Ennek nyomán megerősítést kaptunk a törvény rendelkezéseinek a kártyatársaságok általi alkalmazásáról, megfelelő implementálásáról.

- *A bankkártyás fizetések utáni tranzakciós illeték mérséklése*

A banki közösség 2014 során folyamatosan szorgalmazta a bankkártyás fizetések után előírt tranzakciós illeték csökkentését, mert az károsan befolyásolja e korszerű fizetési mód széles körű, intenzív használatát. 2015 januárjától módosított szabályozás lépett életbe, amely az addigi összegarányos díjak helyett, az ugyanazon bankkártyával történt adott évi fizetéseket tekinti adóalapnak, s ezzel valószínűsíthetően csökkenti az illetéket. Az új szabályozás szerint a forgalomban lévő bankkártyák után évi egyszeri 800 forintos, míg érintős kártya esetén 500 forintos tranzakciós illetéket kell megfizetni.

A törvénytervezet országgyűlési honlapon való megjelenését követően a Bankszövetség szakértői számos ponton kérték a szabályozás egyértelműsítését (például az „ugyanazon

kártya” értelmezése, nem használt kártya kezelése, stb.) és a bankkártya munkacsoport együttműködésben az adó- és a pénzforgalmi munkacsoporttal több javaslatot tett a módosításra, melyeket részben figyelembe vettek. Emellett az illetékes NGM ígéretet tett, hogy a kellően nem tisztázott kérdésekben állásfoglalás kiadással igyekszik egyértelmű helyzetet teremteni.

- *A díjmentes készpénzfelvételi nyilatkozat nyilvántartó rendszere*

A pénzforgalmi törvény módosítása értelmében a fogyasztók egy nyilatkozattal igényelhetik a havi első két készpénzfelvétel ingyenességét, legfeljebb 150 ezer forint erejéig. Bár a kétszeri díjmentes készpénzfelvétel lehetősége már 2014. februártól nyitva áll az ügyfelek előtt, a díjmentes fizetési számlát kijelölő nyilatkozatokat nyilvántartó rendszer (amelynek a többszörös igénybevétel megakadályozása a feladata) létrehozásának december volt a törvényi határideje. A rendszert megteremtéséért és kezeléséért felelős BISZ Zrt. és tagbankjai részére az év során számos - nagy részvétel mellett zajló - konzultációt szervezett a Bankszövetség, amelyeken a BISZ részletesen ismertette a rendszer kialakításának ütemezését, a hatósági engedélyezések állását, a saját és a bankoktól elvárt fejlesztéseket, a megkötendő szerződések tartalmát, lebonyolítási módját. A 2014 őszi sikeres ősfeltöltést és tesztelést követően a rendszer 2014. december 1-én indult élesben. A rendszer ekkorra előállítani a konszolidációs jelentést is, amely egyértelműen megjelölte, hogy melyik az a fizetési számla, amelyről az ügyfél jogszerűen vette/veszi igénybe a díjmentes készpénzfelvételt, illetve melyik számlahasználat minősült utólag jogosulatlanak.

A Bankszövetség számos jogi kezdeményezéssel segítette a nyilvántartó rendszer megfelelő működését, így sikerült elérni, hogy

- meghosszabbodjon a rendszerbe való nyilatkozat-bejelentési határidő,
- ne kelljen - a hibák valószínűségét növelő - bankon belüli számlaváltozást bejelenteni, ahogyan a számlaszám jelentése is elhagyásra került, illetve
- kidolgoztuk azon nyilatkozat tartalmi és formai követelményeit, amellyel az ügyfél az új bankjában felül tudja írni régi bankjában tett számlakijelölő nyilatkozatát.

A nyilvántartó rendszer az eddigi tapasztalatok szerint érdemi panasz nélkül működik.

- *A Fejér megyei POS telepítési projekt lezárása, értékelése*

A Magyar Nemzeti Bank 2013-ban egy támogatási programot kezdeményezett bankkártyás fizetéseket lehetővé tevő készülékek (POS terminálok) telepítésére. A program a MasterCard anyagi támogatásával, a VISA Europe, a Magyar Bankszövetség és 6 bankkártya-elfogadó intézmény (Budapest Bank, Erste Bank, K&H Bank, OTP Bank, Six Payment Services, Takarékbank) részvételével, valamint a Fejér Megyei Kereskedelmi és Iparkamara aktív közreműködésével valósult meg. A projekt keretében a Fejér megyében működő értékesítő és szolgáltató vállalkozások kedvezményesen juthattak bankkártya elfogadást lehetővé tevő POS terminálhoz és jelentős kedvezménnyel használhatják azokat.

A projektben résztvevő szolgáltatók ezres nagyságrendben kerestek meg kereskedőket kedvezményes ajánlataikkal. A bankkártya-elfogadó pénzforgalmi szolgáltatók mindössze 114 db POS terminált telepítettek ki a Fejér megyei kereskedőknél. A kitelepített terminálok közel felét 10 millió Ft árbevétel nem elérő kiskereskedők veszik igénybe. Becslések szerint a Fejér megyei POS terminálok növekedési üteme, a telepítés időszakában az országos átlag kétszeresét érte el. A program mérsékelt eredményt hozott, így a támogatási programban részt vevő intézmények egyetértenek abban, hogy a fenti tapasztalatokat is felhasználva tovább kell

kutatni a szereplők motivációit és azokat a közpolitikai lépéseket, amelyek a kiskereskedői körben is elősegíthetik a kártyaelfogadás terjedését.

- *A Contactless bankkártya elnevezésre vonatkozó pályázat*

Az MNB által publikált adatok szerint 2014-ben folytatódott Magyarországon a contactless bankkártyák ütemes terjedése mind a plasztikok számát, mind az érintés nélküli fizetésre alkalmas POS-terminálok volumenét tekintve. Hazánkban a piaci szereplők jelentős része kínálja az érintésmentes fizetési megoldást. A technológiát mindkét kártyatársaság itthoni gyakorlatába is bevezette (MasterCard PayPass, Visa PayWave). Magyarország európai viszonylatban is dobogós helyen van az innovatív fizetési eljárás alkalmazásában. A contactless technológia megnevezésére ugyanakkor nem alakult ki sem a pontos magyar szakkifejezés, sem a megfelelő köznyelvi használat.

A magyaros, egyszerű, közérthető, ugyanakkor szakmailag is helyes megnevezések kialakítására az MBSZ szeptemberben pályázatot írt ki két kategóriában: *a bankkártya*, illetve *a fizetési metódus elnevezésére*. A pályázati kiírás jelentősen megmozgatta a közvéleményt, hiszen 1270 pályázatban közel 3000 javaslat érkezett az elnevezésre. A névadó pályázat sajtótájékoztatóval egybekötött eredményhirdetésére és díjátadására 2014. november 4-én került sor. A zsűriben a bankkártyás szakmai álláspontokat a Magyar Nemzeti Bank és a két meghatározó bankkártya társaság (MasterCard, Visa) képviselte a Magyar Bankszövetség mellett. A nyelvészeti sajátosságok, szabályok és tudnivalók figyelembe vételét a Magyar Tudományos Akadémia nyelvészeti szakértője biztosította, míg a köznyelvi és szakmai használat ötvözését egy gazdasági szakújságíró részvételével igyekeztünk garantálni. A zsűri döntésének megfelelően a bankkártya elnevezés kategóriában az **érintőkártya** elnevezés került ki győztesen, míg a fizetési metódus kategóriában az **érintés** elnevezés lett a nyertes.

Az alapszámla önszabályozás módosítása, alapszámla és bankváltási statisztika

Uniós ajánlás nyomán az Elnökség 2012-ben bocsátotta ki az alapszámlára vonatkozó önszabályozási ajánlását. Az időközben bekövetkezett jogszabályi változások indokoltá tették az ajánlás felülvizsgálatát, különösen a díjmaximumot illetően. Az alapszámlához kapcsolódó szolgáltatásokat is időszerű volt áttekinteni, mivel a havi kétszeres, akár idegen ATM-ből történő ingyenes készpénzfelvétel lehetősége értelmetlenné tette például az alapszámlához kapcsolódó havi egyszeri, saját ATM-ből, illetve bankfiókból történő készpénzfelvétel szerepeltetését az alapszámla szolgáltatásai között. Az alapszámla havi díjának maximumát a mindenkori minimálbér évesített bruttó összegének 1,1%-ában rögzítettük, a korábbi 1% helyett. Ez az emelés azonban csak látszólag jelent magasabb díjat, hiszen a bizonyos, könnyen teljesíthető számlahasználati feltételekhez kötött díjkedvezményekkel a ténylegesen fizetendő díj a lehetséges maximumnál valójában jóval alacsonyabb.

A bekért adatok szerint 2014-ben összesen 46.700 alapszámlát nyitottak az ügyfelek, köztük 1.400 nem magyar uniós polgár. Ez a szám alacsonyabb a 2013-as év megfelelő adatainál. (60.400 számlanyitás, amelyből 1.600 a nem magyar uniós polgár.)

A szintén bankszövetségi önszabályozás keretében bevezetett egyszerűsített bankváltási lehetőséggel élve 2014-ben összesen 3.400 ügyfél kezdeményezett bankváltást, amelyből 1.800 zárult le sikeresen. Az előző éveknél ezek az adatok is alacsonyabbak.

Egyeztetések az új bankjegysorozatról, az új tízezer forintos bankjegy bevezetése

Az MNB meghirdette, hogy új bankjegysorozatot kíván forgalomba hozni, amelynek első tagjaként az új 10.000 forintos jelent meg. Bár a forgalomban lévő bankjegyek hamisítási aránya alacsony volt, az MNB szerint ez a nyugodt időszak kedvező arra, hogy egy jóval erősebb biztonsági elemekkel ellátott bankjegysor kerüljön kibocsátásra. Az új bankjegyek megjelenése minden érintett szereplőtől, így a bankoktól is, jelentős fejlesztési, szervezési, képzési és kommunikációs munkát igényel, ezért a jegybank számos egyeztetésen igyekezett előkészíteni, koordinálni a feladatokat. Az új 10.000 forintos bankjegy bevezetése 2014. december 1-én. probléma mentesen megtörtént, s a Bankszövetség közreműködésével tovább folynak az egyeztetések a bankjegysorozat további elemeinek forgalomba kerüléséről.

Az internetes fizetések biztonságára vonatkozó ajánlás

A Magyar Nemzeti Bank felkérésére az MBSZ tájékoztatta a pénzforgalomban érintett tagbankjait az internetes fizetések biztonságával kapcsolatos jövőbeli elvárásokról. A Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Bankhatóság (EBA) által még 2011-ben létrehozott úgynevezett Secure Pay fórum kidolgozta az internetes fizetések biztonságára vonatkozó 14 ajánlását és azok betartásának értékelési szempontjait. A tagállamok pénzforgalmi szolgáltatóinak 2015. február 1-től kell megfelelni az ajánlásoknak. Az EBA az ajánlások alapján készített végleges útmutatóját 2014 októberében tette közzé.

A hazai pénzforgalmi szolgáltatóknak az ajánlásokban foglaltaknak való megfelelését az MNB ellenőrzi – 2015 februárjában önellenőrzési kérdőívvel, illetve a helyszíni pénzforgalmi vizsgálatok során.

SEPA⁵ fejlemények

2014 a SEPA tekintetében a változások éve volt mind hazai, mind pán-európai értelemben. Ez volt az első év, amikor már a MBSZ keretében folyt a SEPA-val kapcsolatos bankközi együttműködés, miután döntés született a Magyar SEPA Egyesület (MSE) végelszámolásáról. A megszűnő MSE és a MBSZ között létrejött megállapodás egyértelműen tartalmazza, hogy milyen feladatokat, illetve tevékenységeket vesz át a MBSZ, azok folyamatos ellátását biztosítva. Ennek megfelelően alakult meg az MBSZ szervezeti keretei között a SEPA Munkabizottság és annak vezető testülete, az Irányító Bizottság valamint az három funkcionális munkacsoport, amely ellátja a *SEPA Fizetési Módo*kkal (SFM), az egységes úgynevezett. *XML számlakivonat* szabvány kidolgozásával és kidolgozásával és a NASO⁶ révén a különböző SEPA fizetési modellekhez történő csatlakozással összefüggő, támogató és koordinációs feladatokat. Az SFM munkacsoport folyamatosan nyomon kísérte az Európai Pénzforgalmi Tanács (EPC⁷) hasonló munkacsoportjának tevékenységét és hozzájárult véleményével az átutalási modell 8.0 változatának, valamint az átutalási csalások megakadályozására kialakítandó re-call üzenetnek a kidolgozásához. Fontos gyakorlati eredménye volt a munkacsoportnak a *cafeteria* keretében adható lakástámogatás speciális kezelésének a megoldása. A számlakivonat szabványon dolgozó munkacsoport az év végére befejezte a műhelymunkát és megkezdte a szabvány publikálásához szükséges feltételek megteremtését az MBSZ és a GIRO Zrt. bevonásával. A NASO egyfelől támogatta az EPC regisztrációs tevékenységét, másfelől közreműködött új hazai résztvevők (MNB, MÁK)

⁵ Single Euro Payments Area: Egységes Euró Fizetési Övezet

⁶ National Adherence Support Group

⁷ European Payments Council

csatlakoztatásában. A SEPA Munkabizottság titkársága folyamatos támogatást nyújtott az MSE végelszámolásához is.

A SEPA Munkabizottság ugyancsak ellátta a nemzetközi kapcsolatokkal összefüggő feladatokat, így képviseltette magát az EPC plenáris ülésein valamint a regionális SEPA találkozón. Előbbivel kapcsolatban azt kell kiemelni, hogy az elmúlt esztendő az EPC számára is a megújulás, az ahhoz szükséges döntések meghozatalának éve volt, miután az úgynevezett SEPA Vég-dátum (260/2012/EK) rendelet új helyzetet teremtett az euró zóna országaiban működő pénzforgalmi szolgáltatók számára; 2014. február 1-től kötelezővé téve az átutalások és beszedések terén a SEPA (ISO 20022) szabványok használatát. Az EPC 2014 folyamán tartalmi, szervezeti és finanszírozási változtatásokat alapozott meg, illetve hajtott végre, amelyek 2015-től minden egyes hazai - valamely SEPA fizetési modellben tag - pénzforgalmi szolgáltatót is közvetlenül érintenek. EPC képviselőnk révén biztosítva volt azokhoz az információkhoz a hozzáférés, amelyek ahhoz voltak szükségesek, hogy az új EPC szervezetének testületeiben megfelelő képviselőhöz jussanak a hazai érintettek. Ugyanennek a célnak az elérését segítette az a regionális együttműködés, melynek szintén tagjai vagyunk Ausztria, Csehország és Szlovákia társaságában.

Az Európai Pénzforgalmi Tanács átalakulása (Új EPC)

A kétezres évek eleje óta a pénzforgalmi szolgáltatások terén alapvető változások mentek végbe. Az EPC az átutalási- és beszedési fizetési modellek kidolgozásával teljesítette alapvető küldetését és a SEPA-val kapcsolatos kihívások új fejlődési szakaszba érkeztek. Mindezek szükségessé tették az EPC szervezeti megújítását, ami 2015 januárjától lépett életbe. Az **Új EPC** munka- és irányítási szervezete az Alapszabály értelmében moduláris felépítésű és annak megfelelő finanszírozású. Az új szervezetben a taggyűlés (plenary) szerepét a **General Assembly (GA)** fogja betölteni, amelynek automatikusan tagjaivá válnak a döntés idején EPC plenary tagok, így a Magyar Bankszövetség is. A GA fogja megválasztani a mindkét modul feletti Igazgatóságot, azaz a Board-ot. Az Új EPC tagság 10.000 €/év tagsági díjjal jár.

A Modul1 keretében működő fizetési modellek, (SCT, SDD, SDD-B2B schemek) önálló szervezeti egységet alkotnak, saját irányító testülettel, a Scheme Management Boarddal (SMB). E szervezeti egységnek automatikusan tagjává válik minden, az egyes modellekben e döntés idején résztvevő pénzforgalmi szolgáltató. A jövőben schemenként a tagság 230 €/év tagsági díjjal jár.

A Modul2 a Board irányítása alatt fog működni. Döntés született arról, hogy keretében egyfelől (részben) „újra élednek” a korábbi munkacsoportok, mint például a *Cash Expert Working Group* és a *Payment Security Support Group*. Másfelől létrejönnek azok a munkacsoportok, amelyek az Euro Retail Payments Board-ban (ERPB⁸) folyó munkához tartozó munkacsoportok „tükröképei”. Ez két munkacsoportot jelent: a természetes személyek közötti mobil fizetésekkel és a mobil- és kártya alapú érintésmentes fizetéssel foglalkozó munkacsoportot.

Az Alapszabály lehetőséget biztosít arra, hogy a két egymástól független vezető testületben az egyes országok koalíciókban szerezzenek képviselőt. Az **SMB-be Olaszország, San Marino**

⁸ Euro Retail Payments Board: Az Európai Központi Bank által irányított testület, melynek célja a SEPA folyamattal kapcsolatban a kínálati és a keresleti oldali érintetti csoportok közötti dialógus elősegítése, a stratégiai kérdések azonosítása és kezelése, a megvalósításukkal kapcsolatos munka irányítása. Igazgatóságában azonos számban képviseltetik magukat a keresleti (fogyasztók, kis- és középvállalkozások, nagyvállalatok) és a kínálati oldal érintetti csoportjai (bankok, pénzforgalmi- és elektronikuspénz kibocsátó intézmények) valamint rajtuk kívül rotációs rendszerben az euró zónabeli és a zónán kívüli központi bankok és megfigyelőként az Európai Bizottság.

és Horvátország, a **Boardba** Csehország és Szlovákia társaságában sikerült egy-egy helyet szereznie a magyar bankközösségnek. A koalíciók mindenkori képviselőiket a leendő koalíciós szabályok értelmében rotációs elven delegálják majd az Alapszabály idevonatkozó szabályaira tekintettel.

A hazai SEPA közösség az Európai Pénzforgalmi Tanács átalakításával kapcsolatos elképzelésekről **Etienne Goosse-tól** első kézből tájékozódhatott, az EPC főtitkár Magyar Bankszövetségben tartott előadása alkalmával.

Bitcoin

A bitcoin egy olyan új, hagyományos kategóriákkal nem leírható instrumentum, amely egyszerre fizetési eszköz és befektetési termék, készpénz és számlapénz. Megjelenését az informatika és az internet elterjedése, a világháló elérésére alkalmas eszközök mindennapos használati cikké válása tette lehetővé. Az internet nem csak egy lehetséges banki kommunikációs és értékesítési csatorna, hanem arra is alkalmas, hogy bank hiányában, illetve a bank megkerülésével is elérhetővé váljanak bizonyos pénzügyi, pénzforgalmi szolgáltatások. A bitcoin nem csak a bankokat teszi megkerülhetővé, sőt nélkülözhetővé, hanem a hagyományos pénzt is: olyan rendkívül olcsó értékátvitelt tesz lehetővé, amely alkalmas a pénzügyi kirekesztettség (financial exclusion) felszámolására és például a hontalanok, menekültek, vendégmunkások által a pénzügy hazautalására eddig használt, rendkívül drága pénzküldési szolgáltatások kiváltására. Befektetési eszközként azonban nagyon kockázatos lehet, ezért közleményében az EKB, valamint az MNB is figyelmeztetett már a bitcoin veszélyeire. A bitcoin alkalmas lehet tiltott ügyletek finanszírozására is, bár a hozzáértők szerint megfelelő módszerekkel az e fajta használat nyomon követhető és megakadályozható.

VIII. Adózás, számvitel

A 2014-ben felmerült fontosabb adózási kérdések

Az év során - tagbankjaink jogalkalmazását is segítve - több alkalommal egyeztetünk a Bankszövetség Adómunkacsoportjában az aktuális adózási kérdésekről. A főbb témakörök a következők voltak:

- Az év elején a Tartós Befektetési Szerződés (TBSZ) áthelyezése kapcsán kerestünk megoldást az egységes eljárás kialakítására. Az egyeztetésekbe a Befektetési Szolgáltatók Szövetsége szakértőit is bevontuk.
- Az üzleti területek szakértőinek részvételével bekapcsolódtunk a 2014-től induló, cafeteria szolgáltatásként adható, kedvezményes munkáltatói hiteltörlesztés végrehajtását segítő rendelet előkészítésébe is, több alkalommal egyeztetünk és szövegszerű javaslatokat küldtünk az illetékes minisztériumhoz.
- Az év első részében a jegybanki növekedési hitelprogrammal (NHP) összefüggésben minisztériumi állásfoglalást kértünk a szokásos piaci ár meghatározásáról szóló nyilvántartási, dokumentálási kötelezettségről. (Ez a kérdés a hitelintézet és a pénzügyi lízinget nyújtó kapcsolt vállalkozása közti ügyletek esetében releváns.)
- A tavaszi országgyűlési választásokat követően valószínűnek tartottuk, hogy előkészítés alatt áll egy adótörvényeket módosító javaslatcsomag és erre vonatkozóan javaslatokat küldtünk a Nemzetgazdasági Minisztériumba. Egyebek mellett kértük, hogy a hitelintézetek által adómentesen lebonyolítható követelés elengedés szabálya

terjedjen ki a pénzügyi lízingszerződésből eredő követelésekre is, illetve, hogy a kedvezményes munkáltatói hiteltörlesztés támogatást a pénzügyi vállalkozásoktól felvett hitelekre is lehessen alkalmazni. Emellett jeleztük az Áfa törvényben 2014-re beépített folyamatos szolgáltatások teljesítésére vonatkozó új szabálynak a gyakorlati problémáit is. A kihirdetett törvénymódosításban több javaslatunkat is viszontláttunk.

- Május 12-én fogadta el az Országgyűlés az USA-val kötött FATCA Megállapodást kihirdető - és az abban foglaltak teljesítéséhez szükséges törvénymódosításokat tartalmazó - törvényt, amely július 16-án lépett hatályba. A törvény, illetve az alapjául szolgáló kormányközi egyezmény egyes rendelkezéseivel kapcsolatos kérdéseket, továbbá a törvény szerint a bankokat terhelő jelentési kötelezettség teljesítésére szolgáló NAV nyomtatványokat az NGM és a NAV illetékeseivel egyeztetettük.
- Indítványoztuk az ingyenes készpénzfelvétel után fizetendő tranzakciós illetékfizetési kötelezettség eltörlését, mert elfogadhatatlannak tartjuk, hogy egy ingyenesen adott szolgáltatást adóval terheljenek. Emellett kezdeményeztük az értékpapír és származékos ügyletekre vonatkozó tranzakciós illeték szabály módosítását is, mivel az európai nyilatkozatok alapján egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy hamarosan életbe lép az ugyanezen termékkört érintő európai FTT. A gazdaság kifehérítése érdekében történő intézkedések kapcsán jeleztük, hogy a fizetéseket indokolt a készpénzkímélő fizetési módok felé terelni, és ezért kezdeményeztük a bankkártyás fizetések utáni tranzakciós illeték eltörlését.
- A jogegységi törvény (2014. évi XXXVIII.) végrehajtása számos adózási és számviteli kérdést is felvetett és ezért javaslatokat tettünk a Parlamenthez benyújtott törvénytervezethez. Jeleztük, hogy nem tartjuk méltányos megoldásnak, hogy a törvény a tíz évre visszatekintő korrekciós időszakra nem engedi meg minden érintett adótípusra a kapcsolódó adórendezéseket, hanem csak öt évre visszamenőleg teszi lehetővé a társasági adóba történő beszámítást. A szabály emellett nem versenysemleges, mert a megoldás korlátozza a visszaigényelhető adó összegét a veszteséges intézmények esetében és akár évtizedekre is elhúzza a tényleges pénzügyi rendezést. Kértük, hogy a fokozott tőke követelményeknek való megfelelés biztosítása érdekében ismerjék el a vállalkozás érdekében felmerült ráfordításnak azt az értékvesztést, amelyet a pénzügyi intézmények a velük összevont felügyelet alatt álló társaságokban végrehajtott tőkeemelések után megképeznek. Az adminisztrációt mérséklő megoldásokra is javaslatot tettünk (töröljék a helyi adó településenkénti korrekciójának feltételét). A kihirdetett adótörvényhez kapcsolódóan a bizonytalanságot és adókockázatot jelentő kérdések miatt állásfoglalást kértünk a Nemzetgazdasági Minisztériumtól.
- A reklámadóról szóló 2014. évi XXII. törvény első tervezete azokra a vállalkozásokra vonatkozóan született, amelyeknek bevétele reklámszolgáltatásból ered, de a nyári módosítás már a saját reklámot is érintette, és így a korábbinál jóval szélesebb alanyi kört vont be az adókötelezettségbe. Mivel a saját reklámok miatti adókötelezettség teljesítéséhez kapcsolódó feladatok a gyakorlati oldalon jelentős adminisztrációs terhet rónak még az olyan vállalkozásokra is, amelyeket egyébként nem terhel adófizetés indítványoztuk a saját reklámra vonatkozó előírások módosítását. A jogszabály helyes értelmezése érdekében több bizonytalanságot tükröző kérdést küldtünk a Nemzetgazdasági Minisztériumnak, állásfoglalását kérve.
- A Parlament által elfogadott 2015. évi adótörvény egy új különadó típust vezetett be a befektetési alapokat és azok forgalmazóit érintően. A kihirdetett jogszabály azonban több kérdésben nem adott egyértelmű iránymutatást. Ezért felvettük a kapcsolatot a BAMOSZ-szal, a befektetési alapkezelők érdekképviselői szervezetével, és egyeztetett állásfoglalás-kérést, illetve törvényszöveg pontosító javaslatot küldtünk az

illetékes Nemzetgazdasági Minisztériumba. Javaslataink alapvetően az adó alapjának és az alap adójogi státuszának pontosabb meghatározását tartalmazta. A 2015. január 1-től alkalmazott új adó befolyásolja a hazai befektetési alapok nettó eszközérték számítását.

Az IFRS áttérés kormányzati programjával kapcsolatos fejlemények

2014-ben folytatódott az a Nemzetgazdasági Minisztérium irányítása alatt folyó számviteli szabályozást érintő szakmai program melynek célja, hogy bizonyos társaságok rövid időn belül, az egyedi beszámolóikat is kizárólag a nemzetközi pénzügyi beszámolást meghatározó szabályok, azaz IFRS-ek szerint készíthessék el. A program keretében napirendre került a kijelölendő társaságok köre és az átállás lehetséges időpontja, ütemezése, a szükséges jogharmonizációs kérdések kezelése, a magyar nyelven teljes körűen még nem elérhető (angol nyelvű) szakirodalom fordítása, valamint az oktatás és szakképzés, a statisztikai és a felügyelési szempontokat befolyásoló módszertani változtatást érintő kérdések rendezése.

A Bankszövetség a 2013-ban indított program tekintetében eredetileg 2015-re kérte az opciós áttérés lehetőségét, amelyet azonban az MNB nem tudott elfogadni. A programban résztvevő jegybanki szakértők a hitelintézeti körre kötelező és egységes áttérést tartanak egyedül kezelhetőnek és ez szerintük 2017-től valósítható meg.

2014 végén az IFRS áttérés programról kormányhatározat jelent meg, amely az előkészítő munka folytatásaként 2015 első felére több kérdésben tanulmány, elemzés elkészítését is meghatározta a végleges döntés meghozatala előtt. A Bankszövetség szakértői a pénzügyi és az adózási munkacsoportba kapcsolódtak be. A szabályozói feltételek kialakítását szolgáló munka és jelenleg is tart.

A devizahitel elszámoltatás és az új európai egységes felügyelési szempontok számviteli kérdései

A devizahitel elszámolási törvény IFRS és hazai szempontú számviteli kérdéseiről külső számviteli szakértőkkel/könyvvizsgálókkal is többször egyeztetünk. A 2014-ben képzett céltartalék elszámolásával kapcsolatban szakmailag vitattuk az általános szabályok alkalmazását, ezért - az egységes kezelést segítve - szövegszerű jogszabály módosító javaslatot tettünk, melyet az illetékes hatóság végül elfogadott.

Számviteli indok alapján a devizapozícióból eredő lejáratú összhang szabályozásáról szóló MNB rendelet (DMM rendelet) módosítását is kértük. A devizahitel elszámolással összefüggően keletkező sajátos céltartalékokat az MNB DMM rendelete ugyanis nem kezelte és emiatt az kedvezőtlen hatással bírt a DMM mutatóra. Kértük, hogy a törvényi elszámolási kötelezettség miatt keletkező, de a számviteli szabályok szerint értékvesztés helyett céltartalékként elszámolható résznek legalább a devizában kimutatott hányadát lehessen az értékvesztéssel azonos módon devizahitel állomány csökkentő elemként figyelembe venni a mutató számításánál. Az MNB ehelyett olyan megoldást kínált (jegybanki swapokat), amely nem minden bank számára volt használható. Az időszakosan előálló helyzet okán a jegybank nem módosította a rendeletet, hanem megoldásként az általános szabályok alkalmazását, azaz helyreállítási terv elkészítését javasolta.

Az európai szinten egységessé váló hitelintézeti adatszolgáltatási szabályozás - amely kiemelten a rendszer szempontjából jelentős hitelintézetekre terjed ki - arra készítette az MNB-t, hogy a teljes hazai hitelintézeti körre átfogóan előírjon egy új, *a nem teljesítő- és az átstrukturált hitelek*re vonatkozó, az európai módszertanhoz hasonló részletes

adatszolgáltatást. Az új adatszolgáltatás elrendelése magával vonta volna a hazai számviteli kormányrendeletnek (a hitelintézetek könyvvezetésére vonatkozó 250/2000 számú kormányrendeletnek) megváltoztatását is, amit a jogszabályi háttér komplexitása és a megvalósításhoz szükséges informatikai fejlesztés időigénye nem tett lehetővé. 2014 negyedik negyedévében az MNB és NGM szakértőivel erről több alkalommal egyeztettünk. Végül az MNB elfogadta a bankszakmai érveket és így a könyvvezetési rendeletnek a megváltoztatására nem került sor, helyette a 2015. január 1-től hatályba lépő adatszolgáltatások előírásait alakították át.

IX. További bankszövetségi fejlemények

A 2014 évi Testületi Ülés – Kitüntetések

A Magyar Bankszövetség évi rendes testületi ülését április 25-én tartotta, amely - tekintettel az MBSZ megalakulásának a 25. évfordulójára - ünnepi esemény (is) volt. Az ülésen meghívott vendégként részt vett Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter és a Magyar Nemzeti Bank két alelnöke, Balog Ádám és Gerhardt Ferenc. A jubileum tiszteletére bemutattuk a magyar banki érdekképviselők történetét feldolgozó könyvet, amelynek tartalmát a honlapunkon és a Hitelintézeti Szemle különszámában is közzétettük. Az ülésen a szokásos napirendi pontok - tevékenységi, illetve gazdálkodási beszámolók, illetve tervek elfogadása - mellett teljes tisztújításra is sor került. Ennek eredményeként elnöknek ismét Patai Mihályt, az Unicredit Bank elnök-vezérigazgatóját, míg alelnöknek Becsei Andrást, az OTP Jelzálogbank vezérigazgatóját választották. Az Elnökség tagjai: Hegedűs Éva (Gránitbank), Jelasity Radovan (Erstebank), Nátrán Roland (Eximbank), Hendrick Scherlinck (K&H Bank) és Zolnai György (Budapest Bank). A Bankszövetség Etikai Bizottságának új elnöke Auth Henrik.

2014-ben az alábbi banki munkatársak és külső partnerek részesültek Aranykaptár Díjban, amelyet a a Testületi Ülésen vehettek át:

- Dr. Ferencz Iván, Fundamenta-Lakáskassza Zrt.
- Kiss Gábor, Unicredit Bank
- Kovalovszki Tamás, K&H Bank
- Kovács Pál, OTP Bank
- Dr. Berár Iván, V. kerületi Rendőrkapitányság
- Dr. Mészáros Győző, Magyar Lizingszövetség.

A - jelentés előző részeiben nem említett - bankszövetségi munkabizottságok, munkacsoportok tevékenysége

- *Adatvédelmi munkacsoport*

Az adatvédelmi munkacsoport 2014-ben is rendszeresen ülésezett: a követeléskezelés adatvédelmi kérdéseit, az egyes, jogszabály által előírt újabb adatkezeléseket (pl. FATCA, kétszeres ingyenes készpénzfelvétel nyilvántartásához kapcsolódó kérdések), az internet biztonsági problémákat, továbbá a csoportszintű adatkezelés kérdéseit vitattuk meg.

- *Elektronikus csatornák munkacsoport*

Az elektronikus fizetési megoldások - internetbank, érintés nélküli fizetés, a mobilfizetési megoldások számos formája - folyamatosan teret nyerő, egyre inkább megerősödő, innovatív

banki termékkörként jelennek meg a nemzetközi, európai gyakorlatban és Magyarországon egyaránt. Netbankkal gyakorlatilag minden kereskedelmi bank rendelkezik, hazánkban 2014. június végéig zajlott a Mobiltárca-rendszer tesztje, több tagbankunk elindult saját mobilfizetési megoldásával is. Az elektronikus fizetés menete elektronikus tárcák alkalmazásával, QR kód beolvasással válik mind egyszerűbbé, biztonságosabbá, és így várhatóan az ügyfelek számára is egyre vonzóbbá. A Magyar Bankszövetség érdeklődő tagintézményei számára - együttműködésben a Mobiltárca Egyesülettel júliusban témaindító workshopot szervezett, melyen az elméleti szakmai áttekintés mellett, körképet adtunk a jelenlegi piaci eseményekről és a zajló mobilfizetési pilot eredményeiről. Ugyanez az esemény adott alkalmat az Elnökség jóváhagyásával újonnan induló, Elektronikus csatornák munkacsoport alakuló ülésének is. A munkacsoport életre hívása több tagbank érdeklődése alapján történt. Célja a nemzetközi trendek szakmai figyelemmel kísérése, a technológiák, folyamatok szakmai értelmezése, a magyarországi események nyomon követése, a piac megalapozott fejlődésének támogatása.

- *EXIM al-munkacsoport*

2014 márciusában a KKV munkacsoporton belül 20 hitelintézet részvételével megalakult az EXIM al-munkacsoport. A részvevők száma az év végére 22-re emelkedett. A munkacsoport fő feladata, hogy teret adjon az EXIM Bank termékeivel, feladataival kapcsolatos banki konzultációknak, a piaci/hitelintézeti igények felmérésének és az EXIM termékfejlesztésébe való becsatornázásának - mindezt versenysemleges módon, minden potenciális partner számára lehetőséget biztosítva. A refinanszírozási termékek kapcsán tartott egyeztetések eredményeként a hitelintézeti észrevételek alapján módosultak a refinanszírozási szerződések. A változások között a 2 éven túli konstrukció esetében a visszatöltődés lehetővé tételét, illetve a 2 éven belüli konstrukció rülirozóvá alakítását kell kiemelni.

Az al-munkacsoportban az EXIM Bank bemutatta a 2015 folyamán bevezetésre kerülő Nemzetközi Versenyképesség-javító Hitelprogram termékkonceptcióját is. Az üléseken az EXIM képviselői rendszeresen beszámoltak az elmúlt időszak – refinanszírozáshoz kötődő – fejleményeiről, előadásokat tartottak az utófinanszírozási, a hitelfedezeti garancia és a biztosítási témakörökben, különös tekintettel a képviselői hálózat megnyitására, illetve a jövőre vonatkozó tervekre.

- *Humánpolitikai Bizottság: a banki képzések standardizálása*

A Bankszövetség 2013-ban létrehozott Képzési és Oktatási Munkacsoportja egyik feladatákként jelölte ki egy olyan, a bankszektorban egységes képzési követelményrendszer megfogalmazását és felállítását, amely a fióki dolgozók alapképzésének, illetve a frissen belépők oktatásának az alapját képezheti. A fenti célból a jelenlegi gyakorlatok, valamint a sztenderdizálással kapcsolatos elvárások összegzésére a munkacsoport kérdőíves felmérést végzett, melyet a Nemzetközi Bankárképző Központ segítségével értékelt ki. Ennek eredményeként a tagok elhatározták, hogy pilot projekt keretében két témában (fióki munkatársak belépéskori képzése, illetve befektetési szolgáltatásokkal kapcsolatos képzés) alakítanak ki lehetséges sztenderd képzési tematikákat. A tematikákat a munkacsoport elnöke az Elnökség decemberi ülésén mutatta be. Az Elnökség tagjai a fejlesztések további folytatásának időszerűségével kapcsolatosan eltérő véleményen voltak, ezért - figyelembe véve a bankszektor elszámolással, forintosítással és a fair banki szabályokra történő átállással kapcsolatos aktuális feladatait - felkérték a főtitkárt, hogy egy későbbi időpontban tegyen javaslatot a munka folytatására.

- *Humán és Fizikai Biztonsági Munkacsoport*

2014. január elején súlyos rongálást okozó robbantás történt egy budapesti XIII. kerületi bankfiók előtt, ami két másik környékbeli fiókot is érintett. A Humán és Fizikai Biztonsági Munkacsoport - a nyomozóhatóságok képviselőivel kiegészítve - már a robbantás napján összeült és áttekintette a robbantás körülményeit és a lehetséges védelmi intézkedéseket. A következő napon a főtitkár és a munkacsoport vezetője sajtótájékoztatót tartott. Tagbanki kezdeményezésre felajánlottuk a Belügyminisztériumnak, hogy a 10 millió forint nyomvezetői díjat szükség esetén ugyanilyen mértékű felajánlással egészíti ki a banki közösség, de ennek igénybevitelére nem kerül sor. Annak ellenére, hogy az ügyben vizsgálatot a Nemzeti Nyomozó Iroda nagy erővel folytatta, az elkövető személye továbbra is ismeretlen.

A 2013 nyarán indult - a devizahitelek helyzetének az ellehetetlenülése ellen tiltakozó – *demonstráció sorozat* 2014-ben is folytatódott. A demonstrációk célja és lebonyolítása jelentősen változott; azok egyértelműen a bankok folyamatos üzletmenetének az akadályozására, a bankfióki dolgozók megfélemlítésére irányulnak. Az akciókban résztvevők fellépése agresszívabbá vált. A demonstrációt szervezők egyre újabb és kifinomultabb eszközöket alkalmazva élnek vissza a gyülekezési törvényben foglalt jogokkal. Jól példázza a demonstrációk hangvételének erőszakosabbá válását a januári bankfiók robbantás helyszínére június 20-ára szervezett tüntetés, amely a rendőri és a bankfióki biztonsági személyzet közötti példás együttműködés eredményeként végül különösebb atrocitás nélkül zajlott le.

A Bankszövetség Humán és Fizikai Biztonsági Munkacsoportja és a rendőri szervek között folyamatos az *együttműködés a demonstrációk kordában tartására*. Ugyanakkor azt tapasztaltuk, hogy az ilyen események kezelésében korlátozottak a rendőri erők lehetőségei. Ezért levélben kértük a belügyminisztert, hogy kezdeményezzen olyan jogalkotási lépéseket, amelyek elősegítik, hogy - a demonstrálók jogainak tiszteletben tartása mellett - a bankfiókok ügyfeleinek és alkalmazottainak a személyiségi és az állampolgári/alkotmányos - jogai is azonos mértékű védelmet kapjanak, de egyelőre nem történt ilyen intézkedés. A második félévben - vélhetően a lakossági devizahitelekkel kapcsolatos jogalkotás hatására - a demonstrációk száma lényegesen csökkent, de nem szűntek meg teljesen.

Az ORFK-val folytatott egyeztetés eredményeként a Bankszövetség *víz- és ütésálló mobiltelefonokat* szándékozik a rendőrségi tevékenységirányítási központok rendelkezésére bocsátani *vészhelyzetek esetére*, a közvetlen elérhetőség céljából. A felek megegyeztek a telefonok rendelkezésre bocsátásával és használatával kapcsolatos szabályokban és az ezt tartalmazó együttműködési megállapodás szövegében, de még tárgyalnak a mobiltelefonokon zajló beszédforgalom rögzíthetőségéről.

- *Pénzmosási és terrorizmus finanszírozása elleni munkacsoport*

A Munkacsoport legfontosabb feladata 2014-ben és még 2015-ben is a negyedik pénzmosási direktíva alkalmazására, valamint az újabb Moneyval vizsgálatra való felkészülés. A bankok számára a folyamatosan változó szankciós intézkedéseknek való megfelelés is állandó kihívást jelent. A munkacsoportban az elmúlt év során tisztújítás volt: a pályáját külföldön folytató Brommer Zsombor helyébe Józsa Ildikót, az MKB Bank compliance és pénzmosás elleni ügyekben illetékes igazgatóját választották 3 évre vezetővé.

- *Work-out munkabizottság*

A work-out munkabizottság ülésén Somogyi Ferenc, a Felszámolók Országos Egyesülete (FOE) elnöke tartott előadást a csódtörvény legutóbbi módosításáról és a felszámolói névjegyzéket érintő módosításokról, a felszámolókat érintő változásokról.

A work-out munkabizottság lakossági követeléskezeléssel foglalkozó tagjait bevontuk az elszámolási törvények végrehajtási rendelkezéseinek egyeztetésébe, továbbá a Végrehajtói Kamarával, a Közjegyzői Kamara, illetve a követeléskezelők (MAKISZ) képviselőivel történő egyeztetésekbe.

A csódtörvény módosításának értelmezésével, a bírósági végrehajtási díjak csökkentésével kapcsolatban a munkabizottság jelzése alapján javaslatot küldtünk az Igazságügyi Minisztérium részére.

Felkészülés az Európai Money Week programsorozatban való részvételre

Az Európai Bankföderáció (EBF) kezdeményezésére átfogó páneurópai program indul a pénzügyi ismeretek fejlesztésére, European Money Week néven. A program a pénzügyi tudatosságra, a pénzügyi alapismeretek fontosságára kívánja felhívni a figyelmet, valamint összehangoltan, akár a már meglévő tapasztalatok megosztásával, nemzetközi hasznosításával kíván lépéseket tenni e cél előmozdítása érdekében. A programban résztvevő országok a pénzügyi ismeretek fejlesztésével kapcsolatos egyes programjaikat az European Money Week hetére összpontosítják – erősítve ezzel a közvélemény és az érintettek figyelmét és érdeklődését. A program évente, március második hetében kerül megrendezésre, Magyarországon az első alkalommal 2015. március 9. és 15. között. Az European Money Week programról a Magyar Bankszövetség előzetes egyeztetést és workshop-ot rendezett a pénzügyi ismeretek fejlesztése terén aktív és tapasztalattal rendelkező tagbankok, továbbá meghatározó, intézményi szakértők részvételével. Az Elnökség támogatását adta az MBSZ részvételéhez az európai kezdeményezésben. Hegedűs Éva, elnökségi tagként vállalta a magyar Money Week program irányítását. A részletek kidolgozása, véglegesítése és a hazai résztvevők programjainak koordinálása az e célra felállított projekt munkacsoport feladata volt. (A jelentés készültének az idejére a Pénz7 márkanévű rendezvénysorozat sikeresen lezajlott.)

Együtműködés a V6 országokkal

Június elején került sor a Horvátországgal és Szlovéniával kiegészült visegrádi országok bankszövetségeinek félénként tartott találkozójára Pozsonyban. A találkozó fő témái az EU-ban erősödő fogyasztóvédelem és annak hatásai a régiós bankszektorokra; a bankszektorokat terhelő különadókkal kapcsolatos új fejlemények; a versenyjogi szabályok és a jogalkalmazás változása; valamint az Európai Bizottság pénzügyi szektor strukturális reformjával kapcsolatos kezdeményezésének régiós hatásai voltak. A második félévben megszervezett prágai egyeztetésen a „cyber crime”, azaz online pénzügyi bűnözés tipikusan határokon átnyúló tevékenységét érintően, és a megtehető megelőzési lépésekkel kapcsolatban konzultáltak a résztvevő országok. Emellett tárgyaltak a megnövekedett fogyasztóvédelmi elvárásokról és azoknak a bankszektorra gyakorolt hatásáról, az Európai Bizottság által előterjesztett strukturális reformról, valamint a régióban bevezetett banki különadókról.

Kommunikáció

A Magyar Bankszövetség megjelenése a médiában 2014 során gyakorlatilag folyamatos volt. Legnagyobb gyakorisággal az online sajtóban szerepeltünk, mintegy 2100 alkalommal, ezt követte a nyomtatott megjelenések száma körülbelül 1040 esetben, és az elektronikus médiumokban való szereplés, hozzávetőleg 770 alkalommal. Összességében a teljes év folyamán több mint 3900 megjelenéssel, illetve említéssel szerepeltünk a magyarországi médiumokban. 2014-ben a Bankszövetség több sajtóklub-rendezvény és egyéb sajtóesemény keretében, valamint 9 hivatalos sajtóközleménnyel adott rendszeres tájékoztatást a sajtó képviselőinek.

A közvélemény és a média érdeklődése a következő fontosabb kérdésekre összpontosult:

- A fogyasztói hitelek rendezésével kapcsolatban az elszámolás és a forintosítás kérdései, valamint ennek a bankrendszerre gyakorolt várható hatása;
- A kétszeri ingyenes készpénzfelvétel biztosításával kapcsolatos feladatok, amelyek jelentős operációs és kommunikációs munkát eredményeztek;
- A pénzforgalmi csalási kísérletek többször felbukkanó témaként jelentek meg;
- A pénzügyi tranzakciós illeték illetve ennek kihatása a banki költségekre szintén tartós figyelmet és folyamatos megkereséseket indukáltak.

A fogyasztói kölcsönszerződések rendezését illetően július végétől 4 sajtóközlemény és egy főtávkari jegyzet megjelentetésével publikáltuk a bankszektor álláspontját, észrevételeit. Kommunikációnkban először a folyamat kockázataira, veszélyeire hívtuk fel a figyelmet. A jogegységi törvény elfogadásakor a jogszabály szektorral szembeni méltánytalanságát hangsúlyoztuk, mivel a hitelintézetek mindig az aktuális jogszabályoknak megfelelően nyújtották szolgáltatásukat, amelyet mind jogalkotói, mind bankfelügyeleti szempontból szigorú ellenőrzés és folyamatos jóváhagyás kísért. Szeptember 18-án a "Jog és felelősség" című főtávkari jegyzetben került összefoglalásra és publikálásra a „banki elszámoltatásnak” elkeresztelt folyamat visszáságait bemutató szakmai érvrendszer. Szeptember 23-án a bankok ellen folytatott kormányzati reklámhadjárat ellen emeltünk szót, majd szeptember 29-én a fogyasztói kölcsönszerződések elszámolására vonatkozó törvény elfogadásához kapcsolódóan adtuk közre álláspontunkat és fordultunk a köztársasági elnökhöz, alkotmánybírósági előzetes normakontroll kezdeményezését kérve. A bankszektor egyeztetett észrevételeit, jelzéseit, álláspontját elsődlegesen közleményeken keresztül, illetve az illetékes megszólalók nyilatkozataival közvetítettük a hazai és nemzetközi sajtó és a közvélemény számára.

A gazdasági szakújságírókkal történő párbeszéd révén a Bankszövetség továbbra is széles körben, gyors és hatékony formában tudja eljuttatni üzeneteit a nyilvánosságnak. A sajtómegkeresések rendkívül magas száma alapján az újságírók meghatározó pénzügyi véleményformálóként tekintenek a Bankszövetségre és annak képviselőire.

2014-ben is számos ügyfél kereste meg a Bankszövetséget segítség- és tanácskéréssel. A kérések többsége a fogyasztói kölcsönökkel kapcsolatos forintosításra és elszámolásra vonatkozott, illetve többen jelezték hiteltörlesztéssel kapcsolatos kérdéseiket, problémáikat. Minden megkeresésre válaszoltunk, az egyedi, konkrét eseteket az adott bank illetékes területének továbbítottuk.

NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET

Az alábbiakban felvázoljuk az elmúlt év lényegesebb prudenciális szabályozási eseményeit, külön tárgyalva a globális és az európai kezdeményezéseket. A szabályozási fejlemények részletes tartalmi bemutatása negyedéves jelentéseink mellékleteiben található.

Globális szabályozás

A globális szabályozás irányait politikai szinten a G20 országok állam- és kormányfőinek a találkozóján jelölik ki. A szakmai tartalmat és a részleteket a globális szabályozásért felelős nemzetközi testületek a Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB⁹) és a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS¹⁰) alakítják ki.

Pénzügyi Stabilitási Tanács

A nemzetközi pénzügyi reform program megvalósításában elért eredményeket áttekintve a Pénzügyi Stabilitási Tanács elnöke az alábbi megállapításokat tette:

1. Lényegében befejezték a globális pénzügyi válsághoz vezető szabályozási hiányosságok megszüntetésére irányuló munkálatokat. A nemzetközi szabályozási sztenderdeket megerősítették, amelynek eredményeként erősödött a pénzügyi intézményrendszerek rugalmassága és a piacok stabilitása.
2. A Too Big To Fail ((TBTF) túl nagy, hogy veszni hagyják) kezelésére vonatkozó szabályozási javaslatok elfogadása vízvonalstót jelent. A TBTF megállapodásoknak fontos szerepük lesz abban, hogy a rendszerszempontról jelentős globális bankok (G-SIBs¹¹) helyzetét közpénzek felhasználása és a szélesebb értelemben vett pénzügyi rendszer veszélyeztetése nélkül lehessen rendezni.
3. A pénzügyi reform következő szakaszában az FSB az új, folyamatosan növekvő kockázatok és sérülékenységek kezelésére összpontosít. Számos ilyen kockázat a szűken vett pénzügyi rendszeren kívül keletkezik. Az FSB az új kockázatok kezeléséhez G20-ak folyamatos támogatását kéri és indokolt esetekben - a globális pénzügyi stabilitás érdekében - közös megoldásokat szorgalmaz.
4. Ugyancsak a G20 vezetők támogatása szükséges a kölcsönös bizalmon és együttműködésen alapuló, nyitott globális pénzügyi rendszer fenntartásához. A bizalom a közösen elfogadott sztenderdek konzisztens bevezetésén nyugszik, annak elismerésével, hogy a szabályok implementálásakor valamennyi joghatóság tekintetbe veheti sajátosságait.

Az FSB az elmúlt év során *a felügyelet megerősítéséről szóló jelentésében* kidolgozta a felügyelet megerősítésére szolgáló az eszközöket és módszertanokat, amelyek főként akkor válnak szükségessé, ha az intézmény tőkéje és likviditása nem megfelelő. Útmutatóban fektette le *a kockázati kultúra értékelésének a kereteit*, kiemelve a felügyelet és a pénzügyi intézmények közötti interakciót. A rendszerszempontról jelentős globális bankokra

⁹ Financial Stability Board

¹⁰ Basel Committee on Banking Supervision

¹¹ Global Systemically Important Banks

meghatározta a *teljes veszteségviselő kapacitás* (TLAC¹²) követelményt; amely részletesen előírja, hogy a minimum követelmény teljesítéséhez milyen (pl. kibocsátású, lejáratú) kötelezettségeket lehet figyelembe venni, illetve tételesen felsorolja a TLAC-ba be nem számítható külső forrásokat. Ugyancsak a TBTF probléma kezelésének jegyében született a *G-SIFIs*¹³ *szanálási rendszerének és szanálási tervezésének a reformjáról* szóló státuszjelentés. Az FSB félévente jelentést tesz közzé az *OTC derivatív piacok reformjáról* is. A legnagyobb derivatív piacokkal rendelkező országok szabályozási szakértőiből munkacsoportot hoztak létre az OTC derivatívákkal kapcsolatos szabályok határon átnyúló bevezetésére. Azt is vizsgálták, hogy az egyes joghatóságok mennyire tudják alkalmazni, mennyire tudják betartani egymás OTC derivatívákra vonatkozó szabályait, kitérve a kereskedési adattárakra, a központi szerződő felekre, a tőzsdei/elektronikus kereskedelmi platformokra (azaz az infrastruktúra szolgáltatókra) vonatkozó, valamint a piaci szereplőket érintő szabályozás alkalmazására.

Az FSB 2014-es tevékenysége – a teljesség igénye nélkül – az említetteken túl a következőkre is kiterjedt:

- Konzultációs dokumentum közreadása a nem-bank nem-biztosító rendszerszempontról fontos globális pénzügyi intézmények beazonosításának a módszertanáról,
- Megvalósíthatósági tanulmány publikálása az OTC derivatívákra vonatkozó adatok összesítésének a módszereiről,
- Az FX benchmark-ok felülvizsgálatára irányuló munka megkezdése,
- Konzultáció a deviza benchmarkokról,
- Konzultáció a főbb kamatláb benchmarkokról,
- A SIFIs felügyeleti kereteinek összehasonlítása (Kérdőív a nemzeti felügyeleteknek),
- Az adathány kitöltése: Közös adatszolgáltatási táblák a G-SIBs bankoknak,
- Áttekintés a hitelminősítő ügynökségektől való túlzott függés csökkentéséről,
- A javadalmazás nyomon követése,
- A jogi személyek globális nyilvántartási rendszere.

Bázei Bankfelügyeleti Bizottság

A Bazel III szabályozási csomag befejezéseként a Bizottság az elmúlt évben:

Átdolgozta az *áttételi ráta* számítására vonatkozó dokumentumát. nyomon követi a banki adatokat annak értékelésére, hogy a 3%-os érték a teljes üzleti ciklusban és a különböző üzleti modellek esetén megfelelő-e. Az áttételi ráta összetevőire vonatkozó adatokat a bankoknak már jelenteniük kell az illetékes nemzeti felügyeleti hatóságoknak és 2015 januártól nyilvánosságra is kell hozniuk. A Bizottság 2017-ben véglegesíti a követelményeket és azok 2018-tól válnak az első pillér részévé.

A *likviditás fedezeti rátára* (LCR¹⁴) vonatkozó munkálatok befejeztével 2014 januárjában publikálta „Az LCR-re vonatkozó nyilvánosságra hozatali követelmények”, „A likviditás piaci alapú indikátoraira vonatkozó felügyeleti útmutató” című dokumentumokat, valamint

¹² Total Loss Absorbing Capacity

¹³ Globally Systemically Important Financial Institutions: rendszerszempontról jelentős globális pénzügyi intézmények

¹⁴ Liquidity Coverage Ratio

bevezette a *korlátozott használatú leszerződött likviditási hitelkeret (RCLFs¹⁵)* fogalmát, hogy szélesebb körben felhasználhatóvá tegye a jegybankok által biztosított eszközöket.

Az év eleji konzultációt követően véglegesítette a *nettó stabil finanszírozási mutatót (NSFR¹⁶)*, amely korlátozza a nagybani, rövid lejáratú forrásokra alapozó finanszírozást, ösztönzi a finanszírozási kockázat mérlegen belüli és kívüli források közötti jobb megosztását. Megköveteli a bankoktól, hogy aktivitásukhoz igazodó, stabil finanszírozási profilt alakítsanak ki, így csökkentve annak a valószínűségét, hogy a rendszeres finanszírozási forrásaikban keletkező zavar likviditásuk romlásához, s ezzel egy szélesebb körű rendszerkockázat kialakulásához vezessen. Az NSFR mutatót 2018. január 1-től kell alkalmazni.

A Bizottság decemberben az NSFR mutatóra vonatkozó közzétételi követelményekről is konzultációt kezdett.

Kiemelten foglalkozott a kockázati súlyozási gyakorlatok egymáshoz való közelítésével, így a sztenderd módszer áttekintésével, a belső modellen alapuló módszerek paramétereivel és feltételezéseivel.

Felülvizsgálta a *harmadik pilléres közzétételi követelményeket* abból a célból, hogy a piaci szereplők össze tudják hasonlítani a bankok által közzétett tőkemegfelelési mutatókat, illetve azok nevezőit (a kockázattal súlyozott eszközöket), illetve hogy választ adjon a belső modellek átláthatatlanságával kapcsolatos felvetésekre.

Az IOSCO¹⁷-val közös felmérést készített az *értékpapírosításról*, majd meghatározták az *„egyszerű, átlátható és összehasonlítható (STC¹⁸)” értékpapírosítás* követelményeit. A decemberben közreadott konzultációs dokumentum célja, hogy segítse a szakmát az STC értékpapírosítási struktúrák kidolgozásában, illetve a tranzakciók résztvevőit az egyes értékpapírosítási ügyletek értékelésében. (A BCBS konzultációval párhuzamosan az Európai Bankhatóság is konzultációt folytatott az egyszerű, sztenderdizált és átlátható értékpapírosításról.)

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság és az IOSCO közös fóruma (Joint Forum) a pénzügyi konglomerátumok felügyeleti kollégiumairól is jelentést készített.

Korszerűsítette a *hatékony felügyeleti kollégiumok működési alapelveit*, azzal a céllal, hogy a legjobb gyakorlatok figyelembe vételével segítse és megerősítse a felügyeleti kollégiumok működését, az olyan új fejleményeket is tekintetbe véve, mint a válságkezelő csoportok (CMG¹⁹) tevékenysége, vagy a makroprudenciális szempontok előtérbe kerülése.

Konzultációs dokumentumot tett közzé a *működési kockázat egyszerű mérési módszereinek a felülvizsgálatáról*. Elfogadását követően az új módszer felváltja a jelenlegi, nem modell alapú módszereket (az alapmutató, a sztenderd és az alternatív sztenderd módszert) és orvosolja azok gyengeségeit. A javaslat a bruttó jövedelmet egy jobb mérőszámmal, az üzleti indikátorral (BI) helyettesíti. Eltekint az üzletági besorolástól, mert az nem bizonyult szignifikáns kockázati mutatónak, ugyanakkor az új módszertanba bekerült egy méret alapú

¹⁵ Restricted-use committed liquidity facilities

¹⁶ Net Stable Funding Ratio

¹⁷ International Organization of Securities Commissions: az értékpapír-piaci felügyeletek globális szervezete

¹⁸ simple, transparent and comparable

¹⁹ Crisis Management Groups

felügyeleti koeficiens. Ezzel párhuzamosan a egy másik dokumentumot is megjelentetett, amely a működési kockázat kezelésére vonatkozó, 2011-ben megfogalmazott alapelvek gyakorlati megvalósulását tekinti át.

Átdolgozta a bankokra vonatkozó vállalatirányítási alapelvek útmutatóját. A vállalatirányítás kockázati tudatosságát előtérbe helyező útmutató tizenhárom alapelvet tartalmaz: az igazgatóság (board) általános felelősségére; az igazgatóság kvalifikációjára és összetételére; az igazgatóság szervezeti felépítésére és eljárásaira; a felső vezetésre; a csoport irányítási struktúrájára; a kockázatkezelésre; a kockázatok felismerésére, nyomon követésére (monitoring) és ellenőrzésére; a kockázati kommunikációra; a szabályok betartására (compliance); a belső ellenőrzésre (internal audit); a javadalmazásra; a nyilvánosságra hozatalra és a transzparenciára; valamint a felügyeletek szerepére vonatkozóan.

A 2013 év végi adatok alapján meghatározta a rendszerszempontról fontos globális bankok (G-SIBs²⁰) listáját. A G-SIBs bankoknak 2016-tól 1-2,5 % elsődleges (tier 1) többlettőkével kell rendelkezniük.

A Bizottság rendszeresen nyomon követi a Bázeli II, a Bázeli 2.5 és a Bázeli III szabályozás egyes joghatóságokban való bevezetését. Az országok közlésén alapuló - 2014 októberében immár a hetedik alkalommal megjelenő - státuszjelentés elsődlegesen a bevezetés konzisztenciáját, a közösen kialakított szabályoknak való megfelelést - vizsgálja. A jelentés áttekinti a kockázatalapú tőkeszabályok, a rendszerszempontról fontos intézményekre vonatkozó előírások, az áttételi ráta, valamint a likviditás fedezeti ráta átvételét.

A Bizottság a Bázeli III egyezmény piaci hatásait is félévente vizsgálja. A 2013 év végi adatok alapján szeptemberben a hatodik alkalommal mutatta be, hogy a szabályrendszer azonnali teljes körű bevezetése, hogyan alakítaná a bankrendszer tőkemegfelelési és likviditási mutatóit.

A fentiekben túl a BCBS az alábbi témakörökben tett közzé dokumentumokat:

- A pénzmosáshoz és a terrorizmus finanszírozásához kapcsolódó kockázatok megfelelő kezelése,
- A felügyeleti kollégiumok jó gyakorlataira vonatkozó elvek felülvizsgálata,
- A helyes tőke tervezési folyamat: alapvető elemek,
- Sztenderd módszer a partnerek hitelkockázatának a mérésére,
- Útmutató a bankok külső auditjához.
- A központi szerződő féllel szembeni kitettségek tőkekövetelménye,
- A nagy kockázatok mérésének és ellenőrzésének szabályozása,
- Felügyeleti útmutató a rossz helyzetű (weak) bankok beazonosításához és kezeléséhez.

Európai szabályozás

Az Európai Unióban 2014-ben Európai Parlamenti választásokat tartottak, amelyek nyomán az év őszén új összetételű Parlament és Bizottság kezdte meg a munkáját. A választások meghatározták az év eseményeit, a megelőző időszakban felpörgött, majd azt követően szünetelt a jogalkotás. Ugyanakkor a bankunió gyakorlati létrehozása, az egységes felügyeleti rendszerre való felkészülés zavartalanul haladt, és az áttérés a terveknek megfelelően megvalósult.

²⁰ global systemically important banks

Bankunió - Az Egységes Felügyeleti Mechanizmussal (SSM²¹) kapcsolatos fejlemények

Az Egységes Felügyeleti Mechanizmus létrehozásáról szóló rendelet előírásainak megfelelően az EKB negyedévente jelentést tett az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a Bizottságnak az előkészítő munkálatok állásáról. A jelentések részletesen számot adtak az EKB felügyeleti funkciót ellátó szervezeteinek és irányításának - a Felügyeleti Tanácsnak (SB²²), az Irányító Testületnek (SC²³) és a Felülvizsgálati Testületnek (ABR²⁴) - a létrehozásáról, a munkatársak kiválasztásáról és felvételéről, a közös felügyeleti csoportok (JST)²⁵ kialakításáról, a koordinátorok kinevezéséről, illetve a szabályzatok, eljárásrendek kialakításáról.

A felügyeleti és a monetáris politikai funkciók megfelelő elkülönítése érdekében az EKB közvetítő testületet (mediation panel) hozott létre. A Felügyeleti Tanács működésére vonatkozó eljárási szabályokat, az EKB és a nemzeti hatóságok közötti együttműködési szabályokat, a nem euró zónabeli bankuniós tagállamok hatóságaival folytatott együttműködési szabályokat az SSM keretrendelet tartalmazza. Az SSM-ben az intézmények felügyeletét a közös felügyeleti csoportok látják el az általános alapelveket, eljárásokat és módszertant tartalmazó Felügyeleti Kézikönyv alapján. A Felügyeleti Kézikönyv kitér a kockázattértékelési rendszerre, a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési folyamatra, a helyszíni ellenőrzésekre, a felügyeleti eljárásokra és folyamatokra, valamint a nyelvi politikára. A kézikönyvet a gyakorlati tapasztalatok alapján folyamatosan felülvizsgálják. A Bankfelügyeleti Útmutató (Guide to Banking Supervision) a Felügyeleti Kézikönyv nyilvános változata, amelyet az euró övezet mind a 16 hivatalos nyelven publikáltak. A Felügyeleti Jelentési Kézikönyv (Supervisory Reporting Manual) a felügyeléshez szükséges adatszolgáltatási kereteket tartalmazza, míg a felügyeleti díjra vonatkozó szabályozás meghatározza a felügyeleti díj teljes összege megállapításának, az egyes bankok és csoportok által fizetendő díj számításának, valamint az éves felügyeleti díj beszedésének a módját. Az EKB a felügyelt intézmények szankcionálására is felhatalmazást kapott.

Az EKB és az illetékes felügyeleti hatóságok közösen döntöttek a közvetlen EKB felügyelet alá kerülő szignifikáns intézményekről. A végleges kört 2014. szeptember 4-én publikálták. (A besorolásról az intézmények ugyanezen időpontig hivatalos tájékoztatást kaptak.) A döntést a 2013-as év végi adatok alapján hozták. Összességében 120 intézményt/csoportot találtak szignifikánsnak (97-et nagysága (30 milliárd eurónál nagyobb mérlegfőösszeg), 13-at gazdasági jelentősége (a székhely ország GDP-jének 20%-át meghaladó, de legalább 5 milliárd eurós mérlegfőösszeg), 3-at határon átnyúló tevékenysége, 7-et pedig annak alapján, hogy az adott tagország 3 legnagyobb hitelintézete közé tartozik). A listát évente felülvizsgálják,

Az SSM-re való áttérés előszobájaként az átfogó eszközértékelés (AQR²⁶) és stressz teszt szolgált, amelynek a feladata a rossz eszközminőségű, nem megfelelő tőke-ellátottságú bankok kiszűrése volt. (Az átfogó eszközértékelés 3,72 billió²⁷ euró kockázattal súlyozott

²¹ Single Supervisory Mechanism

²² Supervisory Board

²³ Steering Committee

²⁴ Administrative Board of Review

²⁵ Joint Supervisory Teams

²⁶ Asset Quality Review

²⁷ 10 a tizenkettediken, angolul trillion

eszközt, az összes hitel RWA 58%-át, és mintegy 135 ezer hitelszerződést érintett.) Az AQR-t az EKB és az Európai Bankhatóság összehangoltan végezte.

Az AQR végrehajtási fázisa magában foglalta az adatok validálását, a mintavételt, a hitelszerződések helyszíni ellenőrzését, a biztosítékok értékelését, valamint a céltartalékok, illetve a kockázattal súlyozott eszközértékek újraszámítását. Az AQR végeztével a bankoknak minimálisan 8% közönséges részvénytőkével (Common Equity Tier 1 (CET1)) kellett rendelkezniük. A stressz teszt esetében az alapszcenáriónál 8%, vész- (adverse) forgatókönyvnél 5,5% a minimális CET1 követelmény. Az AQR és az alapszcenárió által feltárt tőkehiány esetén a bankok 6, míg a vészforgatókönyv esetében 9 hónapot kaptak a hiányzó tőke pótlására. Az október 26-án nyilvánosságra hozott adatok szerint az AQR során mindössze 13 résztvevő banknál tártak fel tőkehiányt (beleértve 4 olasz és 2 görög bankot), de egy intézményt sem kellett bezárni az eredmények miatt. A vizsgálat az előzetes várakozások alsó határán lévő, 25 milliárd eurós tőkehiányt állapított meg. Ugyanakkor 136 milliárd – korábban nem jelentett – rossz hitelt is feltárt és 48 milliárd euró egyéb eszközt talált felülértékeltnek. A tőkehiányos bankoknak az eredmények nyilvánosságra hozatalát követő két héten belül tőketervet kellett benyújtaniuk, amelyet a közös felügyeleti csoportok bíráltak el.

A tervezett indulásra Az SSM irányítása maradéktalanul működőképes volt, az előirányzott ezerből november elejéig már mintegy 900 munkavállalót alkalmaztak az SSM öt szakterületén. Az előzetes bejelentéseknek megfelelően november 4-én az Európai Központi Bank átvette a 120 szignifikáns intézmény/csoport felügyeletét. Az SSM vezetője, Daniele Nouy ezt követően hangsúlyozta, hogy az EKB mindennapi felügyeleti tevékenysége során nagymértékben épít az AQR során szerzett tapasztalatokra, s a kiemelten kezelt felügyeleti felülvizsgálati folyamat (SREP²⁸) során valamennyi prudenciális elemet tekintetbe veszi. Ezen túl a belső modellek áttekintését és a makroprudenciális eszközök alkalmazását is a prioritások között említette.

A Bank Helyreállítási és Szanálási Direktíva (BRRD) és az Egységes Szanálási Mechanizmus (SRM²⁹) rendelet

A Bankunió létrehozásának az SSM felállításán túl a másik fontos alapköve az Egységes Szanálási Mechanizmus kialakítása. (A felügyelet és a szanálás tagállami döntésektől való függetlenítése biztosítja ugyanis, hogy az esetleges banksődök ne veszélyeztessék az egyes országok fizetőképességét.) Az Európai Parlament áprilisi ülésén - az előzetes szándékoknak megfelelően - egy csomagban fogadta el a Bank Helyreállítási és Szanálási Direktívát, az Egységes Szanálási Mechanizmusra vonatkozó rendeletet és a Betétbiztosítási Direktívát (DGSD). A BRRD szakmai tartalmát illetően már korábban létrejött a megállapodás, és - az egységes európai betétvédelemre való törekvés hiányában - a DGSD új változatáról is könnyen megegyeztek. 2014 elején a lényegi vita az SRM rendeletről folyt. Március végén a Tanács és a Parlament megállapodott a korábban vitatott kérdésekben: mindenekelőtt az SRM rendelet és a kormányközi egyezmények egymáshoz való viszonyát, az Egységes Szanálási Testület (SRB³⁰) hatáskörét, illetve az Egységes Szanálási Alap (SRF³¹) feltöltését érintően. (Az SRF felépítésének az ideje 10-ről 8 évre rövidül, s gyorsul az alapok közössé tétele. Az első évben a tagországi befizetések 40 százaléka, a másodikban 20 százaléka lesz a közös alap része, utána a közös rész évente elosztva egyenletesen emelkedik, s a nyolcadik év végére már

²⁸ Supervisory Review and Evaluation Process

²⁹ Single Resolution Mechanism

³⁰ Single Resolution Board

³¹ Single Resolution Fund

nem lesznek tagországi szanálási alapok, csak a közös alap. Az alap célszintje 55 milliárd euró.) A tagországoknak január 1-ig kell ratifikálni az Egységes Szanálási Alaphoz vonatkozó kormányközi egyezményt.

A csomaghoz kapcsolódóan az Európai Bizottságnak és az Európai Bankhatóságnak számos részletszabályt kell megalkotnia felhatalmazáson alapuló törvények, illetve technikai sztenderdek formájában. Így a Bizottság - a kockázatarányos díjfizetés elvének az érvényesítésével - felhatalmazáson alapuló törvényt készített a szanálási alapokhoz való hozzájárulásról, illetve végrehajtási rendeletet az Egységes Szanálási Alaphoz való hozzájárulásról.

2014 júniusában a 18 euró övezeti tagállam előzetes megegyezésre jutott az Európai Stabilitási Mechanizmus közvetlen tőkejuttatási eszközéről (DRI³²), melyet decemberben az ESM Igazgatótanácsa - azaz az euró zóna országok pénzügyminiszteri testülete – is elfogadott. Ez a pénzügyi instrumentumot utolsó mentsvárként lehetőséget ad a csődbe került euró övezetbe tartozó bankok kimentésére. Az ESM a BRRD-vel összhangban csak a magánhitelezők válságrendezésbe való bevonása (bail-in) után, illetve a nemzeti szanálási alap (2016-tól az SRF) hozzájárulását követően juttathat tőkét a bajba jutott banknak. Az ESM hitelességének a megőrzését és más célra való felhasználhatóságát szem előtt tartva a feltőkésítési instrumentumot 60 milliárd euróra korlátozták. Ez az eszköz euró zóna szintű pénzügyi támaszként - a bankunió újabb fontos elemeként - hozzájárul a bankmentés és a tagállami eladósodottság közötti ördögi kör megszüntetéséhez.

Egyéb Európai Unió szabályozási fejlemények

Az Unió egyéb szabályozási fejleményei jórészt a tőkekövetelmény és likviditásszabályozáshoz (CRR/CRD4) kapcsolódtak. Így a Bizottság elfogadta az áttételi rátára, valamint a likviditás fedezeti mutatóra vonatkozó szabályozást. A 100 %-os LCR értéket az EU bankoknak már 2018 januárjától teljesíteniük kell.

Az Európai Rendszerkockázati Testület a tőkemegfelelési szabályozást érintő fontos ajánlást tett közzé az anticiklikus puffer ráták meghatározására.

Májusban véglegessé vált a felügyeleti jelentési kötelezettségekre vonatkozó végrehajtási technikai sztenderd. A tőkére, a nagy kockázatokra, az áttételi rátára, illetve a likviditási mutatókra vonatkozó jelentési kötelezettségeket az intézményeknek első alkalommal 2014. március 31-re vonatkozóan, - június végéig kellett teljesíteniük. A Bizottság - egyebek mellett - az illetékes hatóságok (felügyelet) által nyilvánosságra hozandó információkról, illetve a javadalmazás során kockázatvállalónak minősülő személyekről is rendeletet alkotott.

Az EKB - nem kis részben felügyeleti funkciójához kapcsolódóan - prioritásként kezeli és felgyorsítja a központi hitelregiszter kialakítására irányuló törekvéseit. 2016. december végéig kívánja létrehozni azt az analitikus hitel-adatbázist,³³ amelyet egyrészt a tagállamok egy részében működő központi hitelnyilvántartó rendszerekből, másrészt a bankok konkrét hitelekre vonatkozó közvetlen jelentései alapján töltenének fel a szükséges adatokkal.

Az Európai Unió jelentős prudenciális szabályozási projektjei közül egyedül a szerkezeti reformra vonatkozó kezdeményezés maradt befejezetlenül, amelyet az új Bizottság is napirenden tart, annak ellenére, hogy a szektor az univerzális bankrendszer megőrzését

³² European Stability Mechanism Direct Recapitalisation Instrument

³³ Analytical Credit Dataset (AnaCredit)

támogatja. Az új Bizottság által felvázolt prioritások közül a Tőkepiaci Unió létrehozását kell kiemelni, amelyre vonatkozó zöld könyvet a Bizottság már konzultációra bocsájtotta.

Az Európai Bankhatóság tevékenysége a rendeletben ráruházott mandátumnak megfelelően 2014-ben is három fő területre: a szabályalkotásra, az európai bankszektor figyelemmel kísérésére/felvigyázására (oversight) és a fogyasztóvédelemre összpontosult. Az EBA kiemelt szerepet játszik az egységes európai szabálykönyv kidolgozásában, amely alapvető a bankunió működéséhez, valamint az azonos versenyfeltételek és az egységes belső pénzügyi piac kialakításához. Az elmúlt évi szabályozási feladatok döntően a CRR/CRD4-hez, illetve a BRRD-hez kapcsolódtak, különös tekintettel a hitel- illetve a piaci kockázatokhoz, a likviditáshoz, az áttételi rátához, valamint a helyreállításhoz és szanáláshoz kapcsolódó részletszabályokra. A szektort megfigyelő funkciójában az EBA féléves rendszerességgel kockázati értékelést, illetve kockázati térképet (Risk Dashboard) készít. Fogyasztó védelmi funkcióra is egyre nagyobb hangsúlyt helyez, amit a másik két EU-s felügyeleti hatósággal közösen - tavaly második alkalommal - megrendezett fogyasztóvédelmi nap is jelez.

Az Európai Bankföderáció, illetve az EBF Bankfelügyeleti Bizottsága a 2014-ben is nagyon aktívan lobbizott a globális és az európai szabályozás befolyásolása. Tevékenysége középpontjában a Bázeli III egyezmény, a CRR/CRD4 részletszabályaival, a bankunióval (egységes felügyeleti, illetve szanálási mechanizmus), valamint a bankszektor szerkezeti reformjával kapcsolatos témakörök álltak.